

HE 29/2013 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain, ulkomaalaislain muuttamisesta annetun lain 68 §:n ja opintotukilain 1 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi ulkomaalaislakia, ulkomaalaislain muuttamisesta annettua lakia ja opintotukilakia. Esityksellä pantaisiin täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi, jolla laajennetaan pitkään oleskelleiden kolmansien maiden kansalaisten asemasta annetun neuvoston direktiivin soveltamisala koskemaan

myös kansainvälistä suojelua saavia henkilöitä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2013. Laki ulkomaalaislain muuttamisesta annetun lain 68 §:n muuttamisesta tulisi kuitenkin voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 JOHDANTO.....	3
2 NYKYTILA.....	3
2.1 Direktiivi pitkään oleskelleita koskevan direktiivin muuttamisesta.....	3
Direktiivin 1 artikla.....	3
2.2 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	6
2.3 Direktiivin täytäntöönpanosta muissa unionin jäsenvaltioissa.....	6
2.4 Nykytilan arviointi.....	7
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	8
3.1 Tavoitteet.....	8
3.2 Keskeiset ehdotukset.....	8
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	9
5 ASIAN VALMISTELU.....	9
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	11
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	11
1.1 Ulkomaalaislaki.....	11
1.2 Laki ulkomaalaislain muuttamisesta annetun lain 68 §:n muuttamisesta.....	16
1.3 Opintotukilaki.....	16
2 VOIMAANTULO.....	16
3 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	16
LAKIEHDOTUKSET.....	17
Laki ulkomaalaislain muuttamisesta.....	17
Laki ulkomaalaislain muuttamisesta annetun lain 68 §:n muuttamisesta.....	23
Laki opintotukilain 1 §:n muuttamisesta.....	24
LIITE.....	25
RINNAKKAISTEKSTIT.....	25
Laki ulkomaalaislain muuttamisesta.....	25
Laki ulkomaalaislain muuttamisesta annetun lain 68 §:n muuttamisesta.....	37
Laki opintotukilain 1 §:n muuttamisesta.....	38

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Esityksen tarkoituksena on panna täytäntöön 11 päivänä toukokuuta 2011 neuvoston direktiivin 2003/109/EY muuttamisesta sen soveltamisalan laajentamiseksi koskemaan kansainvälistä suojelua saavia henkilöitä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/51/EU, jäljempänä *direktiivi pitkään oleskelleita koskevan direktiivin muuttamisesta*.

Neuvoston direktiivillä 2003/109/EY pitkään oleskelleiden kolmansien maiden kansalaisten asemasta, jäljempänä *pitkään oleskelleita koskeva direktiivi*, luotiin Euroopan Unionin, jäljempänä EU, jäsenvaltioiden alueella vähintään viisi vuotta oleskelleille kolmansien maiden kansalaisille lähes samat oikeudet kuin unionin kansalaisille. Direktiivi sisältää säännöksiä pitkään oleskelleen aseman myöntämisestä ja peruuttamisesta, ja sen pyrkimyksenä on varmistaa pitkään oleskelleiden yhdenmukainen asema ja kohtelu kaikkialla EU:n alueella. Direktiivissä säädetään edellytyksistä myöntää niin sanottu pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskelulupa sekä edellytyksistä tällaisen luvan saaneiden oleskelulle toisessa jäsenvaltiossa. Saatuaan pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen aseman ensimmäisessä jäsenvaltiossa, kolmannen maan kansalainen voi helpommin siirtyä oleskelemaan toiseen jäsenvaltioon työnteon, elinkeinon harjoittamisen, opiskelun tai ammatillisen koulutuksen tai muiden syiden vuoksi. Direktiivillä taataan myös ydinperheeseen kuuluvien perheenjäsenten oikeus asettautua toiseen jäsenvaltioon pitkään oleskelleen kolmannen valtion kansalaisen kanssa perheyhteyden säilyttämiseksi.

Pitkään oleskelleita koskeva direktiivi ei alun perin koskenut niitä kolmansien maiden kansalaisia, jotka ovat pakolaisia, saavat toissijaista tai tilapäistä suojelua, oleskelevat maassa tilapäisessä tarkoituksessa kuten opiskelijoina tai ovat vieraan valtion diplomaatti-, konsuli-, erityis- tai valtion edustuston henkilökuntaan kuuluvia tai heidän perheenjäseniään. Nyt täytäntöön pantavalla direktiivin muutoksella ulotetaan pitkään oles-

kelleita koskeva direktiivi koskemaan myös kansainvälistä suojelua saavia. Direktiivissä kansainvälisellä suojelulla tarkoitetaan kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelyä pakolaisiksi tai muuta kansainvälistä suojelua tarvitseviksi henkilöiksi koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä myönnetyn suojelun sisällöstä 29 päivänä huhtikuuta 2004 annetun neuvoston direktiivin 2004/83/EY, jäljempänä *määritelmädirektiivi*, 2 artiklan a alakohdassa määriteltyä kansainvälistä suojelua.

2 Nykytila**2.1 Direktiivi pitkään oleskelleita koskevan direktiivin muuttamisesta**

Direktiivi pitkään oleskelleita koskevan direktiivin muuttamisesta julkaistiin Euroopan unionin virallisessa lehdessä 19 päivänä toukokuuta 2011 (EUVL 19.5.2011, L 132/1) ja se tuli voimaan 20 päivänä toukokuuta 2011. Direktiivi on saatettava kansallisesti voimaan viimeistään 20 päivänä toukokuuta 2013.

Direktiivi sisältää 4 artiklaa, joista ensimmäisessä säädetään pitkään oleskelleita koskevan direktiivin soveltamisalan laajentamisesta. Artiklat 2—4 sisältävät tavanomaiset direktiivin voimaasaattamista koskevat säännökset.

Direktiivin 1 artikla

Artiklan 1 kohdassa pitkään oleskelleita koskevan direktiivin pakolaisen määritelmää koskeva 2 artiklan f alakohta on korvattu kansainvälistä suojelua koskevalla määritelmällä. Kansainvälisellä suojelulla tarkoitetaan määritelmädirektiivin 2 artiklan a alakohdan mukaisesti pakolaisasemaa ja toissijaista suojeluasemaa sellaisina kuin ne on kyseisessä direktiivissä määritelty.

Artiklan 2 kohdalla on muutettu pitkään oleskelleita koskevan direktiivin soveltamisalaa koskevaa 3 artiklan 2 kohtaa siten, että soveltamisala laajennetaan koskemaan määritelmädirektiivin mukaista kansainvälistä suojelua saavia eli pakolaisia ja toissijaista suojelua saavia. Muuta kuin määritelmädi-

rektiivin mukaista kansainvälistä suojelua saavat jäävät siis edelleen direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle. Pitkään oleskelleita koskevan direktiivin 3 artiklan 2 kohdan uuden c alakohdan mukaan direktiiviä ei sovelleta kolmansien maiden kansalaisiin, joille on myönnetty lupa oleskella jossakin jäsenvaltiossa muun suojelun perusteella tai jotka ovat hakeneet oleskelulupaa tällä perusteella ja odottavat asemaansa koskevaa päätöstä. Samoin direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle edelleen jäävät 2 kohdan uuden d alakohdan mukaisesti kaikki kansainvälistä suojelua hakeneet henkilöt, jotka eivät ole vielä saaneet lopullista päätöstä hakemukseensa.

Edelleen artiklan 2 kohdalla on lisätty pitkään oleskelleita koskevan direktiivin 3 artiklan 3 kohdan c alakohdan mahdollisia suotuisempia säännöksiä sisältävien kansainvälisten sopimusten luetteloon viittaukset pakolaisten oikeusasemaa koskevaan yleissopimukseen (SopS 77/1968) pakolaisia koskevan vastuun siirtämisestä tehtyyn eurooppalaiseen sopimukseen (SopS 46/1990).

Artiklan 3 kohdalla on muutettu pitkään oleskelleita koskevan direktiivin oleskelun kestoa koskevaa 4 artiklaa. Siihen on lisätty uusi 1 a kohta, jonka mukaan jäsenvaltiot eivät saa myöntää pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen asemaa kansainvälisen suojelun perusteella, jos kyseisen henkilön asema on peruutettu tai lakkautettu tai jätetty uusimatta siten kuin määritelmädirektiivin 14 artiklan 3 kohdassa tai 19 artiklan 3 kohdassa säädetään. Määritelmädirektiivin 14 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on peruutettava, lakkautettava tai jätettävä uusimatta pakolaisasema, jos asianomainen jäsenvaltio saa pakolaisaseman myöntämisen jälkeen selville, että pakolaisasema olisi pitänyt jättää tai jätetään myöntämättä asianomaiselle määritelmädirektiivin 12 artiklan mukaisen poissulkemisen perusteella tai hänen vääristelemänsä tai salaamansa seikat, mukaan lukien väärin asiakirjojen toimittaminen, olivat ratkaisevia pakolaisaseman myöntämisen kannalta. Määritelmädirektiivin 19 artiklan 3 kohta sisältää vastaavanlaisen säännöksen toissijaisen suojeluaseman peruuttamisesta, lakkauttamisesta tai uusimatta jättämisestä.

Artiklan 3 kohdalla pitkään oleskelleita koskevan direktiivin artiklaan 4 on lisätty

myös uusi alakohta kohtaan 2. Uuden alakohdan mukaan laskettaessa pitkään oleskelleen aseman edellyttämää oleskelun ajanjaksoa kansainvälistä suojelua saaneiden osalta huomioon otetaan vähintään puolet kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen jättöpäivän ja määritelmädirektiivin 24 artiklassa tarkoitetun oleskeluluvan myöntämispäivän välisestä ajanjaksosta. Jos hakemuksen ja päätöksen välinen ajanjakso ylittää 18 kuukautta, ajanjakso otetaan huomioon kokonaisuudessaan.

Artiklan 4 kohdalla on lisätty pitkään oleskelleita koskevan direktiivin 8 artiklaan uudet kohdat 4–6. Uuden 4 kohdan mukaan jäsenvaltion, joka myöntää kansainvälistä suojelua saaneelle pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan, on merkittävä kyseisen luvan kohtaan ”Huomautuksia” se päivä, jona kansainvälistä suojelua on myönnetty, ja suojelua myöntäneen jäsenvaltion nimi. Uuden 5 kohdan mukaan jäsenvaltion, joka myöntää pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan sellaiselle kolmannen maan kansalaiselle, jolla on jo 4 kohdassa tarkoitetun huomautuksen sisältävä muun jäsenvaltion myöntämä pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa, on merkittävä myöntämäänsä lupaan sama huomautus. Ennen huomautuksen merkitsemistä jäsenvaltion on tiedusteltava huomautuksessa mainitulta jäsenvaltiolta, saako pitkään oleskellut kolmannen maan kansalainen edelleen kansainvälistä suojelua. Tiedusteluun on vastattava kuukauden kuluessa. Jos kansainvälinen suojeluasema on peruutettu lainvoimaisella päätöksellä, ensin mainittu jäsenvaltio ei saa merkitä kyseistä huomautusta. Uudessa 6 kohdassa säädetään tilanteesta, jossa vastuu kansainvälisen suojelun myöntämisestä pitkään oleskelleelle kolmannen maan kansalaiselle on siirretty asiaa koskevien kansainvälisten sopimusten tai kansallisen lainsäädännön mukaisesti toiselle jäsenvaltiolle sen jälkeen, kun tämä toinen jäsenvaltio on myöntänyt asianomaiselle 5 kohdassa tarkoitetun pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan. Tällöin tämän jäsenvaltion on tehtävä vastaava muutos huomautukseen

viimeistään kolmen kuukauden kuluttua vastuun siirtämisestä.

Artiklan 5 kohdalla on lisätty pitkään oleskelleita koskevan direktiivin 9 artiklaan uusi 3 a kohta. Uuden kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat poistaa pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen aseman, jos se saatiin kansainvälisen suojelun perusteella ja kansainvälistä suojelua saavan henkilön asema on peruutettu tai lakkautettu tai jätetty uusimatta siten kuin määritelmädirektiivin 14 artiklan 3 kohdassa tai 19 artiklan 3 kohdassa säädetään.

Artiklan 6 kohdalla on lisätty pitkään oleskelleita koskevan direktiivin tasavertaista kohtelua koskevaan 11 artiklaan uusi 4 a kohta, jonka mukaan kansainvälistä suojelua myöntäneen jäsenvaltion osalta 11 artiklan 3 ja 4 kohdalla ei rajoiteta määritelmädirektiivin soveltamista. Kyseisen artiklan kohdat 3 ja 4 käsittelevät pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen aseman saaneen kohtelua työnteon, opiskelun, sosiaaliavun ja sosiaaliturvan osalta.

Artiklan 7 kohdalla on muutettu pitkään oleskelleita koskevan direktiivin 12 artiklaa, joka koskee suojaa karkottamista vastaan, lisäämällä siihen uudet kohdat 3 a—3 c ja 6. Uuden 3 a kohdan mukaan silloin kun jäsenvaltio päättää karkottaa pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen, jonka oleskeluluvassa on 8 artiklan 4 kohdassa tarkoitettu huomautus, sen on pyydettävä huomautuksessa mainittua jäsenvaltiota varmistamaan, saako asianomainen henkilö edelleen kansainvälistä suojelua kyseisessä jäsenvaltiossa. Jäsenvaltion on vastattava pyyntöön viimeistään kuukauden kuluttua pyynnön vastaanottamisesta. Jos pitkään oleskellut kolmannen maan kansalainen saa vielä kansainvälistä suojelua huomautuksessa mainitussa jäsenvaltiossa, uuden 3 b kohdan mukaan henkilö on karkotettava kyseiseen jäsenvaltioon, jonka on otettava välittömästi ja muodollisuuksista takaisin hänet ja hänen perheenjäsenensä, tämän kuitenkin rajoittamatta unionin tai kansallisen oikeuden soveltamista tai perheiden yhdistämistä koskevan periaatteen noudattamista. Edellä mainitusta poiketen karkotuspäätöksen tehneellä jäsenvaltiolla on uuden 3 c kohdan mukaan oikeus kansainvälisten velvoitteidensa mukaisesti siirtää kysei-

nen pitkään oleskellut kolmannen maan kansalainen muuhun maahan kuin siihen jäsenvaltioon, joka myönsi kansainvälistä suojelua, jos tämä henkilö täyttää määritelmädirektiivin 21 artiklan 2 kohdassa määritellyt ehdot. Määritelmädirektiivin kyseisen kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat, jos kansainväliset velvoitteet eivät sitä kiellä, palauttaa pakolaisen (riippumatta siitä, onko tämä saanut virallisen pakolaisaseman), jos on perusteltua syytä katsoa hänen olevan vaaraksi sen jäsenvaltion turvallisuudelle, jossa hän on, tai hän on yhteiskunnalle vaarallinen kyseisessä jäsenvaltiossa, koska hänet on lainvoiman saaneella tuomiolla tuomittu erityisen törkeästä rikoksesta. Pitkään oleskelleita koskevan direktiivin 12 artiklan uudessa 6 kohdassa todetaan, että artikla ei rajoita määritelmädirektiivin 21 artiklan 1 kohdan soveltamista. Kyseisessä määritelmädirektiivin kohdassa säädetään siitä, että jäsenvaltioiden on noudatettava palauttamiskiellon periaatetta kansainvälisten velvoitteidensa mukaisesti.

Artiklan 8 kohdalla pitkään oleskelleita koskevaan direktiiviin on lisätty uusi 19 a artikla, joka koskee muutoksia pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupaun. Uuden artiklan 1 kohdan mukaan silloin kun pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvassa on 8 artiklan 4 kohdassa tarkoitettu huomautus ja vastuu kansainvälisen suojelun myöntämisestä pitkään oleskelleelle kolmannen maan kansalaiselle siirretään asiaa koskevien kansainvälisten sopimusten tai kansallisen lainsäädännön mukaisesti toiselle jäsenvaltiolle ennen kuin tämä toinen jäsenvaltio myöntää 8 artiklan 5 kohdassa tarkoitettua pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan, tämän toisen jäsenvaltion on pyydettävä pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan myöntänyttä jäsenvaltiota tekemään vastaava muutos huomautukseen. Uuden 19 a artiklan 2 kohdan mukaan silloin kun pitkään oleskelleelle kolmannen maan kansalaiselle myönnetään toisessa jäsenvaltiossa kansainvälistä suojelua ennen kuin tämä toinen jäsenvaltio on myöntänyt 8 artiklan 5 kohdassa tarkoitettua pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan, tämän toisen jäsenvaltion on

pyydettyä pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan myöntänyttä jäsenvaltiota merkitsemään 8 artiklan 4 kohdassa tarkoitettu huomautus. Uuden 19 a artiklan kohdissa 1 ja 2 tarkoitettua pyynnön jälkeen pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan myöntänyt jäsenvaltio antaa muutetun pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan viimeistään kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun se on vastaanottanut toisen jäsenvaltion pyynnön.

Artiklan 9 kohdalla on lisätty pitkään oleskelleita koskevan direktiivin 22 artiklaan, joka koskee oleskeluluvan peruuttamista ja takaisinottovelvollisuutta, uusi 3 a kohta. Artiklan 22 kohdassa 3 säädetään jäsenvaltion mahdollisuudesta tehdä maasta poistamis päätös kolmannen maan kansalaiselle, jolle se ei vielä ole myöntänyt pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen asemaa. Uuden 3 a kohdan mukaan 3 kohtaa ei kuitenkaan sovelleta sellaiseen kolmannen maan kansalaiseen, jonka ensimmäisen jäsenvaltion myöntämässä pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvassa on 8 artiklan 4 kohdassa tarkoitettu huomautus, ja jonka suojeluasemaa ei ole peruutettu tai jota määritelmädirektiivin 21 artiklan 2 kohta ei koske. Uusi 3 a kohta ei rajoita määritelmädirektiivin 21 artiklan 1 kohdan soveltamista. Sen mukaan jäsenvaltioiden on noudatettava palauttamiskiellon periaatetta kansainvälisten velvoitteidensa mukaisesti.

Artiklan 10 kohdalla on korvattu pitkään oleskelleita koskevan direktiivin yhteispisteitä koskevan 25 artiklan ensimmäinen kappale siten, että siinä viitataan direktiivin 8, 12, 19, 19 a, 22 ja 23 artiklojen tarkoitamiin tietojen ja asiakirjojen vastaanottamiseen ja toimittamiseen.

2.2 Lainsäädäntö ja käytäntö

Suomi on pannut täytäntöön pitkään oleskelleita koskevan direktiivin 23 päivänä maaliskuuta 2007 voimaan tulleilla laeilla ulkomaalaislain ja opintotukilain 1 §:n muuttamisesta. Ulkomaalaislakiin otettiin silloin säännökset pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskeluluvan myöntämisestä. Lakiin tehtiin niin ikään pitkään

oleskelleita koskevan direktiivin edellyttämät muutokset säännöksiin, jotka koskevat muun muassa oleskelulupalajeja, oleskelulupamerkintöjä, oleskeluluvan hakemista ja oleskelulupaviranomaisia sekä oleskeluluvan peruuttamista ja raukeamista sekä maasta karkottamista. Opintotukilain soveltamisalaa muutettiin siten, että EY-oleskeluluvan haltija on lain mukaan oikeutettu opintotukeen.

Pitkään oleskelleita koskevan direktiivin edellyttämällä tavalla ulkomaalaislakiin otettiin säännös kansainvälistä suojelua saavien rajaamisesta pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskeluluvan myöntämisen ulkopuolelle. Rajaamisella ei kuitenkaan ollut juuri vaikutusta kansainvälistä suojelua saavan asemaan Suomessa. Voimassa olevan ulkomaalaislain mukaan ulkomaalainen saa pysyvän oleskeluluvan oleskeluun maassa neljän vuoden ajan jatkuvalla luvalla. Pysyvällä oleskeluluvalla saa käytännössä jo vuotta aikaisemmin vastaavat oikeudet kuin pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskeluluvalla. Kansainvälistä suojelua saava voi saada myös Suomen kansalaisuuden jo ennen pitkään oleskelleen EY-oleskeluluvan edellyttämän maassa oleskeluajan täyttymistä. Kansalaisuuslaissa (359/2003) on säädetty pääsääntöiseksi asumisaikaedellytykseksi kansalaisuuden saamiselle viisi vuotta, mutta kansainvälistä suojelua saavilla on neljän vuoden asumisaikaedellytys.

Käytännössä Suomessa on haettu melko vähän pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskelulupia. Vuonna 2011 poliisi myönsi yhteensä 62 lupaa ja vuoden 2012 aikana 100 lupaa. Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen mahdollisuutta siirtyä toisesta jäsenvaltiosta Suomeen on niin ikään käytetty hyväksi vähän, vaikka määrä onkin kasvussa. Siirtymistä koskevia tilastotietoja ei ole saatavissa, mutta Maahanmuuttoviraston arvion mukaan kyse on alle sadasta tapauksesta vuodessa.

2.3 Direktiivin täytäntöönpanosta muissa unionin jäsenvaltioissa

Kysymyksessä on jo aiemmin hyväksytyyn direktiivin soveltamisalan laajentaminen koskemaan uutta kohderyhmää, minkä vuok-

si tietojen saaminen toisten jäsenvaltioiden valmistelutilanteesta tai valituista ratkaisumalleista ei ole välttämätöntä. Lainsäädännölliset perusratkaisut liittyen oleskeluluvan myöntämiseen pitkään oleskelleille kolmannen maan kansalaisille on tehty kansallisesti jo alkuperäistä direktiiviä täytäntöön pantessa. Kun direktiivi pitkään oleskelleita koskevan direktiivin muuttamisesta lisäksi velvoittaa jäsenvaltiot laajentamaan pitkään oleskelleita koskevat säännöksensä koskemaan pakolaisia ja toissijaista suojelua saavia ja kun direktiivi muutenkin sisältää pääasiasa sitovia säännöksiä, jäsenvaltioille jää melko vähän kansallista sisällöllistä harkintavalttaa täytäntöönpanoon liittyen. Direktiivin täytäntöönpano on useissa EU:n jäsenvaltioissa toistaiseksi kesken.

2.4 Nykytilan arviointi

Pitkään oleskelleita koskevan direktiivin soveltamisalaa on laajennettu koskemaan pakolaisia ja toissijaista suojelua saavia, minkä vuoksi ulkomaalaislakiin on tehtävä vastaavat muutokset.

Pitkään oleskelleita koskevan direktiivin 2 artiklan muutos, jolla pakolaisen määritelmä korvataan määritelmädirektiivin mukaisella kansainvälisen suojelun määritelmällä, ei edellytä kansallisen lainsäädännön muuttamista. Määritelmädirektiivissä kansainvälisellä suojelulla tarkoitetaan pakolaisasemaa ja toissijaista suojeluasemaa, minkä vuoksi ulkomaalaislain pitkään oleskelleita koskevissa säännöksissä ehdotetaan puhuttavan pakolaisista ja toissijaista suojelua saavista. Ulkomaalaislain kansainvälisen suojelun määritelmä viittaa lain 6 luvun mukaiseen kansainvälisen suojelun kategoriaan, joka poikkeaa EU-lainsäädännön mukaisesta kansainvälisen suojelun määritelmästä.

Pitkään oleskelleita koskevan direktiivin 3 artiklan 2 kohdan muutoksella direktiivin soveltamisala on laajennettu koskemaan pakolaisia ja toissijaista suojelua saavia. Muutos edellyttää ulkomaalaislain 56 a §:n muuttamista, koska pykälän 4 momentin mukaan pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskelulupaa ei myönnetä kansainvälistä suojelua saaville, ei siis myöskään pakolaisille ja toissijaista suojelua saaville.

Pitkään oleskelleita koskevan direktiivin 3 artiklan 3 kohdan mahdollisia suotuisampia säännöksiä sisältävien sopimusten luetteloon lisätyt viittaukset pakolaisten oikeusasemaa koskevaan yleissopimukseen ja pakolaisia koskevan vastuun siirtämisestä tehtyyn eurooppalaiseen sopimukseen eivät aiheuta tarvetta muuttaa kansallista lainsäädäntöä.

Pitkään oleskelleita koskevan direktiivin 4 artiklaan on lisätty säännös, jonka mukaan pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen asemaa ei tule myöntää kansainvälisen suojelun perusteella, jos kansainvälisen suojelun asema on peruutettu tai lakkautettu tai jätetty uusimatta poissulkemisen perusteella tai hakemusvaiheessa vääristelyjen tai salattujen tietojen vuoksi. Ulkomaalaislain 57 §:ään on tehtävä tätä koskeva täsmennys.

Pitkään oleskelleita koskevan direktiivin 4 artiklaan on lisätty säännös pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskeluluvan edellyttämän viiden vuoden määräajan laskemisesta kansainvälistä suojelua saavien osalta. Ulkomaalaislain 56 a §:ää on tältä osin tarpeen täsmentää.

Pitkään oleskelleita koskevan direktiivin 8 artiklaan on lisätty säännökset pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupaan tehtävistä merkinnöistä, kun lupa myönnetään kansainvälistä suojelua saavalle henkilölle. Ulkomaalaislakiin on tarpeen lisätä vastaavat säännökset.

Pitkään oleskelleita koskevan direktiivin 9 artiklaan lisätyn säännöksen mukaan jäsenvaltiot voivat eräissä tilanteissa poistaa pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen aseman, jos se saatiin kansainvälisen suojelun perusteella ja kansainvälistä suojelua saavan henkilön asema on peruutettu tai lakkautettu tai jätetty uusimatta. Ulkomaalaislain oleskeluluvan peruuttamista koskevaa 58 §:ää on tarpeen täydentää vastaavalla tavalla.

Pitkään oleskelleita koskevan direktiivin 11 artiklaan tehty lisäys, jonka mukaan artiklan 3 ja 4 kohdalla ei rajoiteta määritelmädirektiivin soveltamista, ei aiheuta tarvetta muuttaa kansallista lainsäädäntöä. Kohdat käsittelevät pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen aseman saaneen kohtelua työnteon, opiskelun, sosiaaliavun ja sosiaaliturvan osalta.

Pitkään oleskelleita koskevan direktiivin 12 artiklaan on lisätty säännökset kansainvälistä suojelua saavan suojasta karkottamista vastaan. Ulkomaalaislakia on tarpeen täydentää artiklan uusia 3 a—c kohtia vastaavasti. Kansallista lainsäädäntöä ei ole tarpeen muuttaa 12 artiklan uuden 6 kohdan perusteella. Siinä viitataan määritelmädirektiivin säännökseen, jonka mukaan jäsenvaltioiden on noudatettava palauttamiskiellon periaatetta kansainvälisten velvoitteidensa mukaisesti. Suomessa palauttamiskiellosta on säädetty perustuslain 9 §:ssä ja ulkomaalaislain 147 §:ssä.

Pitkään oleskelleita koskevan direktiivin uudessa 19 a artiklassa on säännökset pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupaan tehtävistä merkinnöistä, kun pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen aseman saamisen jälkeen toinen jäsenvaltio antaa kyseiselle henkilölle kansainvälistä suojelua. Ulkomaalaislakiin on tarpeen lisätä vastaavat säännökset.

Pitkään oleskelleita koskevan direktiivin 22 artiklaan on lisätty säännös, jonka mukaan kyseisen artiklan maasta poistamista koskevaa 3 kohtaa ei pääsääntöisesti sovelleta henkilöön, jonka toisen jäsenvaltion myöntämässä pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvassa on kansainvälistä suojelua koskeva merkintä. Kun pitkään oleskelleita koskeva direktiivi pantiin täytäntöön, artiklan 22 ei katsottu aiheuttavan tarvetta muuttaa ulkomaalaislakia.

Pitkään oleskelleita koskevan direktiivin yhteispisteitä koskevaa 25 artiklaa on muutettu siten, että yhteispisteiden tehtäviä on lisätty. Muutos edellyttää ulkomaalaislain 67 § 4 momentin täydentämistä viittauksella direktiiviin pitkään oleskelleita koskevan direktiivin muuttamisesta.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on saattaa ulkomaalaislaki vastaamaan direktiiviä pitkään oleskelleita koskevan direktiivin muuttamisesta. Jatkossa myös pakolaisilla ja toissijaista suojelua saavilla on mahdollisuus saada direktiivin edellyttämällä tavalla pitkään oleskelleen

kolmannen maan kansalaisen asema, mikä nykysäännöksin on nimenomaisesti rajattu pois. Direktiivin muutoksen tarkoituksena on edistää kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden kotoutumista ja heidän taloudellista ja yhteiskunnallista yhteenkuuluvuuttaan lähentämällä heidän asemaansa jäsenvaltion kansalaisten asemaan. Suomessa tähän on tosin mahdollisuus jo nyt, koska suojeluaseman saanut voi saada pysyvän oleskeluluvan ja Suomen kansalaisuudenkin jo ennen pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan edellyttämän maassa oleskeluajan täyttymistä. Direktiivin tavoitteena on lisäksi varmistaa jäsenvaltioiden välinen tiedonvaihto pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen aseman taustalla olevasta suojelun tarpeesta, jotta palauttamiskiellon periaatetta kunnioitetaan kansainvälisten ja kansallisten velvoitteiden mukaisesti.

3.2 Keskeiset ehdotukset

Ulkomaalaislaista ehdotetaan poistettavaksi säännös, joka rajaa pakolaiset ja toissijaista suojelua saavat pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskeluluvan myöntämisen ulkopuolelle. Pakolaiset ja toissijaista suojelua saavat voisivat saada kyseisen luvan viiden vuoden kuluttua kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen jättöpäivästä.

Ulkomaalaislakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös pakolaiselle tai toissijaista suojelua saavalle myönnettyyn pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupaan tehtävistä merkinnöistä. Lupaan merkittäisiin kansainvälistä suojelua myöntävän jäsenvaltion nimi ja suojelun myöntämispäivämäärä olipa suojelua myöntänyt sama tai toinen jäsenvaltio kuin se, joka myöntää pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen aseman. Luvan merkintöjä muutettaisiin tarpeen mukaan niin, että lupaan olisi aina merkittynä ajantasainen tieto suojelua myöntävästä jäsenvaltiosta. Merkintöihin liittyen säädettäisiin myös velvollisuudesta pyytää mainittuja tietoja toisilta jäsenvaltioilta ja antaa niille vastaavia tietoja sekä velvollisuudesta antaa muutettu pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa.

Ulkomaalaislaissa ehdotetaan säädettäväksi direktiivin edellyttämällä tavalla siitä, ettei pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupaa myönnetä pakolaisasemaan tai toissijaiseen suojeluasemaan perustuvan oleskelun perusteella, jos asema on peruutettu poissulkemisen perusteella tai hakemusvaiheessa vääristeltyjen tai salattujen tietojen vuoksi. Edellä mainituilla perusteilla jo myönnetty pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelupa voitaisiin myös peruuttaa.

Ulkomaalaislakia ehdotetaan myös täydennettäväksi liittyen niiden pitkään oleskelleiden kolmannen maan kansalaisten karkottamiseen, jotka saavat kansainvälistä suojelua.

Lisäksi ehdotetaan, että ulkomaalaislaissa käytetty käsite ”pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskelulupa” muutetaan muotoon ”pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa”. Lissabonin sopimuksella Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja Euroopan yhteisön perustamissopimuksen muuttamisesta, EUVL C 306, 17.12.2007, jäljempänä Lissabonin sopimus, luovuttiin Euroopan yhteisöjen (EY) nimestä ja tilalle tuli EU. Pitkään oleskelleita koskevaan direktiiviin liittyen komissio on kehottanut jäsenvaltioita muuttamaan oleskeluluvan nimen vastaamaan Lissabonin sopimuksen myötä muuttunutta tilannetta. Oleskeluluvan käsitteen muuttumisen vuoksi on tarpeen tehdä tekninen muutos myös opintotukilain (65/1994) 1 §:ään.

4 Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei arvioida olevan kovin suuria vaikutuksia. Pakolaisilla ja toissijaista suojelua saavilla ei todennäköisesti ole Suomessa suurta halua hakea pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupaa, koska he voivat saada pysyvän oleskeluluvan ja Suomen kansalaisuudenkin jo ennen EU-oleskeluluvan edellyttämän maassa oleskeluajan täyttymistä.

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskeluluvan turvin toisista jäsenvaltioista on toistaiseksi siirrytty Suomeen vain hyvin vähän, mutta yleisesti jäsenvaltioiden välillä tapahtuvien siirtymisten

määrässä on nähtävissä nouseva suuntaus. Kun siirtymisen mahdollisuus nyt ulotetaan myös pakolaisiin ja toissijaista suojelua saaviin, siirtymiset Suomeen voivat lisääntyä jonkin verran.

Maahanmuuttovirasto toimii pitkään oleskelleita koskevassa direktiivissä tarkoitettuna tietojen vaihtoa harjoittavana yhteyspisteinä. Yhteyspisteen työmäärä tulee lisääntymään pitkään oleskelleiden henkilöiden siirtymisten lisääntyessä jäsenvaltioiden välillä. Yhteyspisteen työtä lisää myös suojeluasemaa koskeviin lupamerkintöihin liittyvä tiedonvaihto. Edellytetyn tiedonvaihdon voidaan arvioida myös jossain määrin hidastavan lupien myöntämisprosessia.

Yksittäistapauksissa myös maasta poistaminen voi vaikeutua. Ennen sellaisen pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen karkottamista, jonka oleskeluluvassa on kansainvälistä suojelua koskeva merkintä, suojeluaseman myöntäneeltä jäsenvaltiolta on tiedusteltava, onko suojeluasema yhä voimassa. Direktiivissä on säädetty jäsenvaltion velvollisuudesta vastata tällaiseen tiedusteluun määräajassa. Jos vastausta ei säädetystä velvollisuudesta huolimatta saada määräajassa tai saada lainkaan, maasta poistaminen voi pitkittyä. Mahdolliset tämänkaltaiset käytännön ongelmat on tarvittaessa ratkaistava komission johdolla tapahtuvissa jäsenvaltioiden keskinäisissä neuvotteluissa.

5 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sisäasiainministeriössä. Hallituksen esityksen luonnoksesta on pyydetty lausunnot ulkoasiainministeriöltä, oikeusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, sisäasiainministeriön poliisiosastolta ja rajavartiolaitoksen osastolta, valtioneuvoston oikeuskanslerilta, eduskunnan oikeusasiamieheltä, korkeimalta hallinto-oikeudelta, Helsingin hallinto-oikeudelta, vähemmistövaltuutetulta, Maahanmuuttovirastolta ja Pakolaisneuvontary:ltä. Oikeusministeriö, valtiovarainministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, sisäasiainministeriön rajavartiolaitos, valtioneuvoston oikeuskansleri, eduskunnan oikeusasiamies, korkein hallinto-oikeus, Helsingin hallinto-oikeus, vähemmistövaltuutettu ja Maahan-

muuttovirasto antoivat lausuntonsa tai ilmoittivat, etteivät pidä lausunnon antamista tarpeellisena.

Useimmissa lausunnoissa todettiin, ettei hallituksen esityksen luonnokseen ole huomautettavaa. Tietoja pitkään oleskelleiden siirtymismääristä muista jäsenvaltioista

Suomeen ja mahdollisesta yhteyspisteen työmäärän kasvusta on muutettu Maahanmuuttoviraston lausunnossa ehdotetulla tavalla. Hallituksen esitystä on muutettu myös oikeusministeriön 34 a ja 149 a §:ää koskevien kommenttien perusteella.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Ulkomaalaislaki

3 §. Määritelmät. Pykälän 5 a kohdassa määritellään se, mitä pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskeluluvalla tarkoitetaan. Määritelmässä viitataan pitkään oleskelleita koskevaan direktiiviin 2003/109/EY. Kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että määritelmää täydennettäisiin viittauksella direktiivin muutokseen. Lisäksi määritelmässä mainittu EY-oleskelulupa ehdotetaan muutettavaksi EU-oleskeluluvaksi. Lissabonin sopimuksella luovuttiin EY:stä ja tilalle tuli EU. Pitkään oleskelleita koskevaan direktiiviin liittyen komissio on kehottanut jäsenvaltioita muuttamaan oleskeluluvan nimen vastaamaan Lissabonin sopimuksen myötä muuttunutta tilannetta.

33 §. Oleskelulupalajit. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen 3 momentissa mainittu EY-oleskelulupa muutettaisiin EU-oleskeluluvaksi. Lissabonin sopimuksella luovuttiin EY:stä ja tilalle tuli EU. Pitkään oleskelleita koskevaan direktiiviin liittyen komissio on kehottanut jäsenvaltioita muuttamaan oleskeluluvan nimen vastaamaan Lissabonin sopimuksen myötä muuttunutta tilannetta.

34 §. Oleskelulupakorttiin tehtävät merkinnät. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen 1 momentissa mainittu EY-oleskelulupa muutettaisiin EU-oleskeluluvaksi ja luvan tunnus muotoon P-EU. Lissabonin sopimuksella luovuttiin EY:stä ja tilalle tuli EU. Pitkään oleskelleita koskevaan direktiiviin liittyen komissio on kehottanut jäsenvaltioita muuttamaan oleskeluluvan nimen vastaamaan Lissabonin sopimuksen myötä muuttunutta tilannetta. Lisäksi ruotsinkielistä sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että oleskeluluvan nimi muutetaan 3 §:n 5 a kohdan määritelmän mukaiseksi.

34 a §. Pakolaiselle tai toissijaista suojelua saavalle myönnettyyn pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupaon tehtävät merkinnät. Lakiin

ehdotetaan lisättäväksi uusi 34 a §, jossa säädetäisiin merkinnöistä, joita pakolaisen tai toissijaista suojelua saavan pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupaon on tehtävä.

Ehdotettu 1 momentti vastaa pitkään oleskelleita koskevan direktiivin 8 artiklaan lisätyjä 4—5 kohtia, joiden mukaan pakolaiselle tai toissijaista suojelua saavalle myönnettävään pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupaon merkittäisiin kansainvälistä suojelua myöntäneen jäsenvaltion nimi ja päivämäärä, jona kansainvälistä suojelua on myönnetty. Pitkään oleskelleita koskevan direktiivin 8 artiklaan lisätyn 4 kohdan mukaan EU-oleskeluluvan kohtaan "huomautuksia" on merkittävä: "[Jäsenvaltion nimi] myöntänyt kansainvälistä suojelua [päivämäärä]." Merkintä olisi tehtävä myös silloin, kun hakijalla on toisen jäsenvaltion myöntämä pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa, jossa on pakolaisasemaa tai toissijaista suojeluasemaa koskeva merkintä. Ennen merkinnän tekemistä siltä jäsenvaltiolta, joka on mainittu toisen jäsenvaltion myöntämässä EU-luvassa olevassa merkinnässä, olisi pyydyttävä tietoja siitä, onko henkilöllä edelleen pakolaisasema tai toissijainen suojeluasema. Merkintää ei tehtäisi, jos suojeluasema on peruutettu lainvoimaisella päätöksellä.

Pykälän 2 momentissa säädetäisiin pitkään oleskelleita koskevaan direktiiviin lisätyn 19 a artiklan 2 kohdan mukaisesti edellä tarkoitettujen merkinnän tekemisestä toisen jäsenvaltion pyynnöstä, jos tämä myöntää pakolaisaseman tai toissijaisen suojeluaseman sen jälkeen, kun Suomi on myöntänyt pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan. Tällöin lienee yleensä kyseessä tilanne, jossa kolmannen maan kansalainen on siirtynyt toiseen jäsenvaltioon ja saanut siellä kansainvälistä suojelua, mutta kyseinen jäsenvaltio ei ole vielä myöntänyt pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupaa.

Edelleen 2 momentissa säädetäisiin pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupaon tehdyn merkinnän muuttamisesta. Merkintää muutettaisiin di-

rektiivin 8 artiklaan lisätyn 6 kohdan mukaisesti oma-aloitteisesti, jos vastuu pakolaisaseman myöntämisestä siirrettäisiin toiselta jäsenvaltiolta Suomelle pakolaisia koskevan vastuun siirtämisestä tehdyn eurooppalaisen sopimuksen perusteella sen jälkeen, kun Suomi on myöntänyt pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan. Merkintää muutettaisiin direktiiviin lisätyn 19 a artiklan 1 kohdan mukaisesti toisen jäsenvaltion pyynnöstä, jos vastuu pakolaisaseman myöntämisestä siirrettäisiin sille pakolaisia koskevan vastuun siirtämisestä tehdyn eurooppalaisen sopimuksen perusteella sen jälkeen, kun Suomi on myöntänyt pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan. Tällöin lienee yleensä kyseessä tilanne, jossa kolmannen maan kansalainen on siirtynyt toiseen jäsenvaltioon, jonne myös vastuu pakolaisaseman myöntämisestä on siirtynyt, mutta kyseinen jäsenvaltio ei ole vielä myöntänyt pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupaa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin direktiivin 8 artiklaan lisätyn 6 kohdan ja direktiiviin lisätyn 19 a artiklan 3 kohdan mukaisesti luvan antamisen määräajasta. Jos pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupaa on sen myöntämisen jälkeen muutettu 2 momentissa tarkoitetulla tavalla, lupa olisi annettava viimeistään kolmen kuukauden kuluttua siitä, vastuu pakolaisaseman myöntämisestä on siirtynyt Suomelle tai merkintää koskeva toisen jäsenvaltion pyyntö on otettu vastaan.

34 b §. *Oleskelulupamerkintää koskeva toiselle Euroopan unionin jäsenvaltiolle osoitettu pyyntö.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 34 b §, jossa säädettäisiin menettelystä tilanteessa, jossa Suomen vastuu kansainvälisen suojelun myöntämisestä edellyttää muutoksia toisen jäsenvaltion myöntämään pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupaan. Pykälä vastaisi pitkään oleskelleita koskevaan direktiiviin lisätyn 19 a artiklan 1 ja 2 kohtia.

Pykälän 1 momentin mukaan silloin kun Suomi myöntäisi pitkään oleskelleelle kolmannen maan kansalaiselle pakolaisaseman tai toissijaisen suojeluaseman ennen kuin Suomi olisi myöntänyt hänelle pitkään oles-

kelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan, Suomi olisi pyydettävä EU-oleskeluluvan myöntänyttä jäsenvaltiota tekemään oleskelulupaan kansainvälistä suojelua koskeva merkintä.

Pykälän 2 momentti koskisi tilanteita, joissa vastuu pakolaisaseman myöntämisestä pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaiselle siirrettäisiin Suomelle pakolaisia koskevan vastuun siirtämisestä tehdyn eurooppalaisen sopimuksen perusteella ennen kuin Suomi olisi myöntänyt hänelle pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan. Suomen olisi tällöin pyydettävä EU-oleskeluluvan myöntänyttä jäsenvaltiota tekemään merkintään vastuun siirtoa koskeva muutos.

34 c §. *Oleskelulupamerkintään liittyvään vahvistuspyyntöön vastaaminen.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 34 c §, jonka mukaan pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvassa olevaan merkintään liittyvään, pakolaisaseman tai toissijaisen suojeluaseman voimassa olon vahvistamista koskevaan pyyntöön olisi vastattava viimeistään kuukauden kuluttua pyynnön vastaanottamisesta. Ehdotettu pykälä vastaa pitkään oleskelleita koskevan direktiivin 8 artiklaan lisätyn 5 kohdan säännöstä.

36 §. *Yleiset edellytykset oleskeluluvan myöntämiselle.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen 1 momentissa mainittu EY-oleskelulupa muutettaisiin EU-oleskeluluvaksi. Lissabonin sopimuksella luovuttiin EY:stä ja tilalle tuli EU. Pitkään oleskelleita koskevaan direktiiviin liittyen komissio on kehottanut jäsenvaltioita muuttamaan oleskeluluvan nimen vastaamaan Lissabonin sopimuksen myötä muuttunutta tilannetta. Lisäksi ehdotetaan, että suomenkielisen pykälän 2 momentissa oleva kirjoitusvirhe korjataan ja sana perustelua muutetaan muotoon perusteltua.

49 a §. *Oleskeluluvan myöntäminen pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa saaneelle kolmannen maan kansalaiselle ja hänen perheenjäsenelleen.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen otsikossa sekä 1 ja 4 momenteissa mainittu EY-oleskelulupa muutettaisiin EU-oleskeluluvaksi. Lissabonin sopimuksella

luovuttiin EY:stä ja tilalle tuli EU. Pitkään oleskelleita koskevaan direktiiviin liittyen komissio on kehottanut jäsenvaltioita muuttamaan oleskeluluvan nimen vastaamaan Lissabonin sopimuksen myötä muuttunutta tilannetta.

56 a §. *Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan myöntäminen.* Pykälän otsikossa sekä 1, 2 ja 4 momenteissa mainittu EY-oleskelulupa ehdotetaan muutettavaksi EU-oleskeluluvaksi. Lissabonin sopimuksella luovuttiin EY:stä ja tilalle tuli EU. Pitkään oleskelleita koskevaan direktiiviin liittyen komissio on kehottanut jäsenvaltioita muuttamaan oleskeluluvan nimen vastaamaan Lissabonin sopimuksen myötä muuttunutta tilannetta. Lisäksi 2 momentin ruotsinkielistä sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että oleskeluluvan nimi muutetaan 3 §:n 5 a kohdan määritelmän mukaiseksi.

Pykälän 3 momenttia, joka koskee pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskeluluvan edellyttämän viiden vuoden määräajan laskemista, ehdotetaan täsmennettäväksi pakolaisten ja toissijaista suojelua saavien osalta. Pitkään oleskelleita koskevan direktiivin 4 artiklaan on lisätty säännös, jonka mukaan laskettaessa määräaika kansainvälistä suojelua saavan osalta otetaan huomioon vähintään puolet kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen jättöpäivän ja oleskeluluvan myöntämispäivän välisestä ajanjaksosta, tai jos tämä ajanjakso ylittää 18 kuukautta, ajanjakso kokonaisuudessaan. Säännöksen sanamuoto ”vähintään” mahdollistaa sen, että koko ajanjakso hakemuksen jättöpäivästä alkaen voidaan ottaa huomioon viiden vuoden määräaika laskettaessa, ja mahdollistaa samalla määräajan laskemiseen liittyvät erot jäsenvaltioiden välillä. Suomessa pysyvän oleskeluluvan myöntämisen edellyttämä neljän vuoden määräaika lasketaan ulkomaalaislain 56 §:n 4 momentin mukaan pakolaisten ja toissijaista suojelua saavien kohdalla maahantulopäivästä. Direktiivin säännös ei kuitenkaan salli tuon laskentatavan kanssa yhdenmukaista menettelyä. Määräajan laskemisen kansallista yhdenmukaista ja soveltamisen selkeyttä silmällä pitäen 56 a §:ssä ehdotetaan säädettäväksi, että pakolaisten ja toissijaista suojelua saavien

osalta määräaika laskettaisiin aina kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen jättöpäivästä. Edellä mainittujen muutosten lisäksi momentin ruotsinkielistä sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että ilmaisu *tidsfristen fem år* muutetaan muotoon *tidsfristen på fem år*.

Pykälän 4 momentin mukaan pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskelulupaa ei myönnetä kansainvälistä suojelua saavalle henkilölle. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupaa ei myönnettäisi humanitaarista suojelua saavalle henkilölle. Pitkään oleskelleita koskevan direktiivin soveltamisala laajenee direktiivin muutoksella koskemaan määritelmädirektiivin mukaista kansainvälistä suojelua saavia, joita ovat pakolaiset ja toissijaista suojelua saavat. Sen sijaan direktiiviä ei sovelleta henkilöön, joka on saanut jossakin jäsenvaltiossa muuta suojelua kuin määritelmädirektiivin mukaista kansainvälistä suojelua.

57 §. *Pysyvän oleskeluluvan ja pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan myöntämisen esteet.* Pykälän otsikossa ja 1 momentissa mainittu EY-oleskelulupa ehdotetaan muutettavaksi EU-oleskeluluvaksi. Lissabonin sopimuksella luovuttiin EY:stä ja tilalle tuli EU. Pitkään oleskelleita koskevaan direktiiviin liittyen komissio on kehottanut jäsenvaltioita muuttamaan oleskeluluvan nimen vastaamaan Lissabonin sopimuksen myötä muuttunutta tilannetta.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jonka mukaan pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupaa ei myönnettäisi pakolaisasemaan tai toissijaiseen suojeluasemaan perustuvan oleskelun perusteella, jos asema on peruutettu ulkomaalaislain 108 §:n 1 momentin nojalla poissulkemisen, väärin tietojen antamisen tai tietojen salaamisen vuoksi. Ehdotettu muutos vastaa pitkään oleskelleita koskevan direktiivin 4 artiklaan lisättyä 1 a kohtaa, jonka mukaan pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen asemaa ei tule myöntää kansainvälisen suojelun perusteella, jos kansainvälisen suojelun asema on peruutettu tai lakkautettu tai jätetty uusimatta pois-

sulkemisen perusteella tai hakemusvaiheessa vääristeltyjen tai salattujen tietojen vuoksi. Ehdotetussa momentissa on perusteltua puhua vain peruuttamisesta, koska pitkään oleskelleita koskevan direktiivin 4 artiklan 1 a kohdassa mainitut peruuttamisen, lakkauttamisen tai uusimatta jättämisen perusteet vastaavat ulkomaalaislain 108 §:n pakolaisaseman ja toissijaisen suojeluaseman peruuttamisen perusteita.

58 §. *Oleskeluluvan peruuttaminen.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen 2, 4 ja 6 momenteissa mainittu EY-oleskelulupa muutettaisiin EU-oleskeluluvaksi. Lissabonin sopimuksella luovuttiin EY:stä ja tilalle tuli EU. Pitkään oleskelleita koskevaan direktiiviin liittyen komissio on kehottanut jäsenvaltioita muuttamaan oleskeluluvan nimen vastaamaan Lissabonin sopimuksen myötä muuttunutta tilannetta.

Pykälän 4 momenttia ehdotetaan täydentäväksi pitkään oleskelleita koskevan direktiivin 9 artiklaan lisättyä 3 a kohtaa vastaavalla tavalla. Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa voitaisiin peruuttaa, jos sen myöntämisen perusteena on ollut pakolaisasemaan tai toissijaiseen suojeluasemaan perustunut oleskelu ja jos asema on peruutettu 108 §:n 1 momentin nojalla eli poissulkemisen tai hakemusvaiheessa vääristeltyjen tai salattujen tietojen vuoksi. Direktiivin sanamuodosta poiketen ehdotetussa momentissa on perusteltua puhua vain peruuttamisesta, koska direktiivin 9 artiklan 3 a kohdassa mainitut peruuttamisen, lakkauttamisen tai uusimatta jättämisen perusteet vastaavat ulkomaalaislain 108 §:n pakolaisaseman ja toissijaisen suojeluaseman peruuttamisen perusteita.

59 §. *Oleskeluluvan raukeaminen.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen 1 momentissa mainittu EY-oleskelulupa muutettaisiin EU-oleskeluluvaksi. Lissabonin sopimuksella luovuttiin EY:stä ja tilalle tuli EU. Pitkään oleskelleita koskevaan direktiiviin liittyen komissio on kehottanut jäsenvaltioita muuttamaan oleskeluluvan nimen vastaamaan Lissabonin sopimuksen myötä muuttunutta tilannetta.

60 §. *Oleskeluluvan hakeminen.* Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä mainittu EY-oleskelulupa muutet-

taisiin EU-oleskeluluvaksi. Lissabonin sopimuksella luovuttiin EY:stä ja tilalle tuli EU. Pitkään oleskelleita koskevaan direktiiviin liittyen komissio on kehottanut jäsenvaltioita muuttamaan oleskeluluvan nimen vastaamaan Lissabonin sopimuksen myötä muuttunutta tilannetta. Lisäksi 2 momentin ruotsinkielistä sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että oleskeluluvan nimi muutetaan 3 §:n 5 a kohdan määritelmän mukaiseksi.

60 a §. *Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa saaneen kolmannen maan kansalaisen ja hänen perheenjäsenensä oleskeluluvan hakeminen ja hakemuksen käsittely.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen otsikossa ja 1 momentissa mainittu EY-oleskelulupa muutettaisiin EU-oleskeluluvaksi. Lissabonin sopimuksella luovuttiin EY:stä ja tilalle tuli EU. Pitkään oleskelleita koskevaan direktiiviin liittyen komissio on kehottanut jäsenvaltioita muuttamaan oleskeluluvan nimen vastaamaan Lissabonin sopimuksen myötä muuttunutta tilannetta.

60 b §. *Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupahakemuksen käsittely.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen otsikossa ja ainoassa momentissa mainittu EY-oleskelulupa muutettaisiin EU-oleskeluluvaksi. Lissabonin sopimuksella luovuttiin EY:stä ja tilalle tuli EU. Pitkään oleskelleita koskevaan direktiiviin liittyen komissio on kehottanut jäsenvaltioita muuttamaan oleskeluluvan nimen vastaamaan Lissabonin sopimuksen myötä muuttunutta tilannetta.

60 c §. *Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan saaminen uudelleen.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen otsikossa ja 1 momentissa mainittu EY-oleskelulupa muutettaisiin EU-oleskeluluvaksi. Lissabonin sopimuksella luovuttiin EY:stä ja tilalle tuli EU. Pitkään oleskelleita koskevaan direktiiviin liittyen komissio on kehottanut jäsenvaltioita muuttamaan oleskeluluvan nimen vastaamaan Lissabonin sopimuksen myötä muuttunutta tilannetta.

67 §. *Maahanmuuttovirasto oleskelulupaviranomaisena.* Pykälän 4 momentin mukaan Maahanmuuttovirasto toimii pitkään oleskel-

leita koskevan direktiivin 25 artiklassa tarkoitettuna tietojen vaihtoa harjoittavana yhteyspisteenä. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen viittausta täydennettäisiin viittauksella direktiiviin pitkään oleskelleita koskevan direktiivin muuttamisesta. Pitkään oleskelleita koskevan direktiivin 25 artiklaan on lisätty viittaukset muutettuun 8 artiklaan, joka koskee pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupaa ja siihen tehtäviä merkintöjä, muutettuun 12 artiklaan, joka koskee suojaa karkottamista vastaan sekä uuteen 19 a artiklaan, joka koskee pitkään oleskelleen EU-oleskelulupaan tehtäviä muutoksia.

68 §. *Paikallispoliisi oleskelulupaviranomaisena.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen 4 kohdassa mainittu EY-oleskelulupa muutettaisiin EU-oleskeluluvaksi. Lissabonin sopimuksella luovuttiin EY:stä ja tilalle tuli EU. Pitkään oleskelleita koskevaan direktiiviin liittyen komissio on kehottanut jäsenvaltioita muuttamaan oleskeluluvan nimen vastaamaan Lissabonin sopimuksen myötä muuttunutta tilannetta.

79 §. *Rajoittamaton työnteko muun oleskeluluvan kuin työntekijän oleskeluluvan nojalla.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä mainittu EY-oleskelulupa muutettaisiin EU-oleskeluluvaksi. Lissabonin sopimuksella luovuttiin EY:stä ja tilalle tuli EU. Pitkään oleskelleita koskevaan direktiiviin liittyen komissio on kehottanut jäsenvaltioita muuttamaan oleskeluluvan nimen vastaamaan Lissabonin sopimuksen myötä muuttunutta tilannetta.

149 §. *Maasta karkottamisen perusteet.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen 3 momentti siirrettäisiin pykälän 2 momentiksi ja 4 momentti pykälän 3 momentiksi.

Pykälän 2 momentti siirrettäisiin 4 momentiksi ja siinä mainittu EY-oleskelulupa muutettaisiin EU-oleskeluluvaksi. Lissabonin sopimuksella luovuttiin EY:stä ja tilalle tuli EU. Pitkään oleskelleita koskevaan direktiiviin liittyen komissio on kehottanut jäsenvaltioita muuttamaan oleskeluluvan nimen vastaamaan Lissabonin sopimuksen myötä muuttunutta tilannetta.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi pitkään oleskelleita koskevan direktiivin 12 artiklaan lisättyjä 3 a ja 3 b kohtia vastaavat säännökset. Päätettäessä sellaisen pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen karkottamisesta, jonka EU-oleskeluluvassa on kansainvälistä suojelua koskeva merkintä, olisi merkinnässä mainittu jäsenvaltiolta tiedusteltava, onko asianomaisella yhä pakolaisasema tai toissijainen suojeluasema. Jos suojeluasema on voimassa, asianomainen olisi karkotettava merkinnässä mainittuun jäsenvaltioon. Direktiivin 12 artiklan uuden 3 b kohdan mukaan kyseisen jäsenvaltion olisi otettava hänet ja hänen perheenjäsenensä välittömästi ja muodollisuksitta takaisin, tämän kuitenkin rajoittamatta unionin tai kansallisen oikeuden soveltamista tai perheiden yhdistämistä koskevan periaatteen noudattamista. Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan lisäksi otettavaksi direktiivin 12 artiklan uuden 3 c kohdan mukainen poikkeussäännös, joka koskee mahdollisuutta karkottaa henkilö, jolla on pakolaisasema toisessa jäsenvaltiossa, myös muuhun valtioon kuin mainittuun toiseen jäsenvaltioon. Hänet saisi karkottaa 3 momentissa säädetyn mukaisesti 1 momentin 2-4 kohdassa mainituilla perusteilla ja vain sellaiseen valtioon, joka suostuu ottamaan hänet vastaan. Pakolaista ei saisi karkottaa kotimaahansa tai pysyvään asuinmaahansa, johon nähden hän olisi edelleen kansainvälisen suojelun tarpeessa.

149 a §. *Toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan saaneen Suomeen karkottamiseen liittyvään vahvistuspyyntöön vastaaminen ja karkotettavan takaisinottaminen.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 149 a §, joka vastaa pitkään oleskelleita koskevan direktiivin 12 artiklaan lisättyjä 3 a ja 3 b kohtia.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tilanteesta, jossa toinen Euroopan unionin jäsenvaltio päättää karkottaa henkilön, jolla on Suomen myöntämää pakolaisasemaa tai toisijaista suojeluasemaa koskeva merkintä pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvassaan. Tämän toisen jäsenvaltion pyytäessä Suomelta tietoa siitä, onko Suomen myöntämä pakolaisasema tai

toissijainen suojeluasema edelleen voimassa, pyyntöön olisi vastattava viimeistään kuu-kauden kuluttua pyynnön vastaanottamisesta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tilanteesta, jossa toinen Euroopan unionin jäsenvaltio päättää karkottaa Suomeen henkilön, jolla on kyseisessä valtiossa pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa ja jolla on Suomessa pakolaisasema tai toissijainen suojeluasema. Tällaisessa tilanteessa mainittu henkilö ja hänen perheenjäsenensä olisi otettava välittömästi ja muodollisuuksitta takaisin.

1.2 Laki ulkomaalaislain muuttamisesta annetun lain 68 §:n muuttamisesta

68 §. *Paikallispoliisi oleskelulupaviranomaisena.* Ulkomaalaislain muutos (886/2011), jolla 68 §:ää on muutettu, tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014. Koska tällä esityksellä toteutettavat muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2013, esitetään muutos toteutettavaksi teknisesti siten, että muutettavaksi esitetään paitsi voimassa olevan pykälän 1 momentin sanamuotoa, myös vuoden 2014 alussa voimaan tulevan muutoslain sanamuotoa tältä osin.

1.3 Opintotukilaki

1 §. *Soveltamisala.* Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen 1 kohdassa oleva viittaus pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-

oleskelulupaan (P-EY) muutettaisiin viittaukseksi pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupaan (P-EU). Lisabonin sopimuksella luovuttiin EY:stä ja tilalle tuli EU. Oleskeluluvan nimi ehdotetaan tässä esityksessä muutettavaksi ulkomaalaislaissa, joten vastaava muutos on tarpeen myös opintotukilaissa.

2 Voimaantulo

Pitkään oleskelleita koskevan direktiivin muuttamista koskevan direktiivin 2 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on saatettava direktiivin edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 20 päivänä toukokuuta 2013. Tämän vuoksi lait ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2013. Laki ulkomaalaislain muuttamisesta annetun lain muuttamisesta ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Esitys ei sisällä perusoikeuksien kannalta merkittäviä muutoksia ja se voidaan käsitellä perustuslain 72 §:n mukaisessa tavallisessa käsittelyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**ulkomaalaislain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulkomaalaislain (301/2004) 3 §:n 5 a kohta, 33, 34, 36, 49 a, 56 a, 57, 58 ja 59 §, 60 §:n 2 momentti, 60 a—60 c §, 67 §:n 4 momentti, 68 §:n 1 momentti, 79 §:n 1 momentti ja 149 §,

sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 5 a kohta, 49 a, 58, 59 ja 60 a—60 c §, 68 §:n 1 momentti, 79 §:n 1 momentti ja 149 § laissa 358/2007, 33 ja 57 § osaksi laissa 358/2007, 34 § ja 60 §:n 2 momentti laissa 631/2011, 36 § osaksi laeissa 358/2007 ja 549/2010, 56 a § laeissa 358/2007 ja 1338/2011 ja 67 §:n 4 momentti laissa 1338/2011, sekä

lisätään lakiin uusi 34 a—34 c ja 149 a § seuraavasti:

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

5 a) *pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluvalla* Euroopan unionin jäsenvaltion kolmannen maan kansalaiselle myöntämää pitkään oleskelleiden kolmannen maan kansalaisten asemasta annetussa neuvoston direktiivissä 2003/109/EY, siten kuin se on muutettuna direktiivillä 2011/51/EU, määriteltyä asemaa ja oleskelulupaa;

33 §

Oleskelulupalajit

Oleskelulupa on joko määräaikainen tai pysyvä.

Määräaikainen oleskelulupa myönnetään tilapäisluonteista (*tilapäinen oleskelulupa*) tai jatkuvaluonteista (*jatkuva oleskelulupa*) maassa oleskelua varten. Lupaviranomainen ratkaisee maassa oleskelun tarkoituksen ottaen huomioon ulkomaalaisen antamat tiedot maahantulonsa tarkoituksesta.

Pysyvä oleskelulupa on voimassa toistaiseksi. Pysyvään oleskelulupaan rinnastetaan

voimassaoloajaltaan myös pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa.

34 §

Oleskelulupakorttiin tehtävät merkinnät

Oleskelun luonteen osoitukseksi oleskelulupakorttiin merkitään kirjaintunnus. Jatkuvan oleskeluluvan kirjaintunnus on A, tilapäisen oleskeluluvan B, pysyvän oleskeluluvan P ja pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan P-EU.

Oleskelulupakorttiin tehdään lisäksi merkintä direktiivistä, jonka perusteella oleskelulupa on myönnetty.

34 a §

Pakolaiselle tai toissijaista suojelua saavalle myönnettyyn pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupaan tehtävät merkinnät

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa, joka myönnetään pakolaiselle tai toissijaista suojelua saavalle, merkitään kansainvälistä suojelua myöntäneen Euroopan unionin jäsenvaltion nimi ja päivämäärä, jona kansainvälistä suojelua on myönnetty. Jos pakolaisaseman tai

toissijaisen suojeluaseman on myöntänyt muu Euroopan unionin jäsenvaltio kuin Suomi, sitä on ennen merkinnän tekemistä pyydetty vahvistamaan, että pakolaisasema tai toissijainen suojeluasema on edelleen voimassa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu merkintä tehdään toisen Euroopan unionin jäsenvaltion pyynnöstä, jos se myöntää kolmannen maan kansalaiselle pakolaisaseman tai toissijaisen suojeluaseman sen jälkeen, kun Suomi on myöntänyt hänelle pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan. Merkintää muutetaan oma-aloitteisesti tai toisen Euroopan unionin jäsenvaltion pyynnöstä, jos vastuu pakolaisaseman myöntämisestä siirretään jäsenvaltiolta toiselle pakolaisia koskevan vastuun siirtämisestä tehdyn eurooppalaisen sopimuksen (SopS 46/1990) perusteella sen jälkeen, kun Suomi on myöntänyt pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan.

Kun pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupaa on sen myöntämisen jälkeen muutettu 2 momentissa tarkoitettulla tavalla, lupa on annettava viimeistään kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun vastuu pakolaisaseman myöntämisestä on siirtynyt Suomelle tai merkintää koskeva, toisen Euroopan unionin jäsenvaltion pyyntö on otettu vastaan.

34 b §

Oleskelulupamerkintää koskeva toiselle Euroopan unionin jäsenvaltiolle osoitettu pyyntö

Suomen on pyydettyä pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan myöntänyttä Euroopan unionin jäsenvaltiota tekemään oleskelulupaan 34 a §:n 1 momentissa tarkoitettu merkintä, jos Suomi myöntää oleskeluluvan haltijalle pakolaisaseman tai toissijaisen suojeluaseman, ennen kuin Suomi on myöntänyt hänelle pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan.

Suomen on pyydettyä pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan myöntänyttä Euroopan unionin

jäsenvaltiota muuttamaan oleskeluluvassa olevaa 34 a §:n 1 momentissa tarkoitettua merkintää, jos vastuu pakolaisaseman myöntämisestä oleskeluluvan haltijalle siirretään Suomelle pakolaisia koskevan vastuun siirtämisestä tehdyn eurooppalaisen sopimuksen perusteella, ennen kuin Suomi on myöntänyt hänelle pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan.

34 c §

Oleskelulupamerkintään liittyvään vahvistuspyyntöön vastaaminen

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvassa olevaan merkintään liittyvään, pakolaisaseman tai toissijaisen suojeluaseman voimassa olon vahvistamista koskevaan Euroopan unionin jäsenvaltion pyyntöön on vastattava viimeistään kuukauden kuluttua pyynnön vastaanottamisesta.

36 §

Yleiset edellytykset oleskeluluvan myöntämiselle

Oleskelulupa voidaan jättää myöntämättä, jos ulkomaalaisen katsotaan vaarantavan yleistä järjestystä tai turvallisuutta, kansanterveyttä taikka Suomen kansainvälisiä suhteita. Kansanterveyden vaarantaminen ei kuitenkaan estä jatkoluvan myöntämistä, jos luvan myöntämisen edellytykset ovat muutoin olemassa. Kansainvälisten suhteiden vaarantaminen ei kuitenkaan estä oleskeluluvan myöntämistä perhesiteen perusteella tai oleskeluluvan myöntämistä ulkomaalaiselle, jolle on unionin jäsenvaltiossa myönnetty pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa.

Oleskelulupa voidaan jättää myöntämättä, jos on perusteltua aihetta epäillä ulkomaalaisen tarkoituksena olevan maahantuloa tai maassa oleskelua koskevien säännösten kiertäminen.

Oleskelulupa perhesiteen perusteella voidaan jättää myöntämättä, jos on perusteltua aihetta epäillä perheenkokoajan saaneen oleskelulupansa maahantuloa tai maassa oleskelua koskevia säännöksiä kiertämällä

antamalla vääriä tietoja henkilöllisyydestään tai perhesuhteistaan.

49 a §

Oleskeluluvan myöntäminen pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa saaneelle kolmannen maan kansalaiselle ja hänen perheenjäsenelleen

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan toisessa unionin jäsenvaltiossa saaneelle kolmannen maan kansalaiselle myönnetään määräaikainen oleskelulupa Suomessa tai ulkomailta haettuna:

1) taloudellisen toiminnan harjoittamista varten ansiotyössä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana;

2) opintojen suorittamiseen tai ammattikoulutukseen osallistumista varten; taikka

3) muusta syystä.

Oleskelulupa myönnetään tilapäisenä tai jatkuvana ottaen huomioon tarkoitetun oleskelun luonne.

Työntekoa varten myönnetään työntekijän oleskelulupa tai muu oleskelulupa. Elinkeinon harjoittamista varten myönnetään elinkeinonharjoittajan oleskelulupa. Työntekijän ja elinkeinonharjoittajan oleskeluluvan myöntämisestä säädetään tarkemmin 5 luvussa.

Kun toisessa unionin jäsenvaltiossa pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan saaneelle myönnetään tilapäinen tai jatkuva oleskelulupa, hänen perheenjäsenelleen myönnetään samaksi ajaksi tilapäinen tai jatkuva oleskelulupa Suomessa tai ulkomailta haettuna.

56 a §

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan myöntäminen

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa myönnetään kolmannen maan kansalaiselle, joka on jatkuvan oleskeluluvan saatuaan välittömästi ennen oleskelulupahakemuksen jättämistä luvallisesti oleskellut maassa yhtäjaksoisesti viiden

vuoden ajan, jos edellytykset jatkuvan oleskeluluvan myöntämiselle ovat olemassa ja pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan myöntämiselle ei ole tässä laissa mainittuja esteitä.

Alle kuuden kuukauden yhtäjaksoinen oleskelu Suomen ulkopuolella ei keskeytä yhtäjaksoista oleskelua, jos poissaolojaksot ovat yhteensä enintään kymmenen kuukautta. Oleskelua voidaan erityisistä syistä pitää yhtäjaksoisena edellä mainittuja ajanjaksoja pidemmistä poissaolojaksoista huolimatta, joita ei kuitenkaan oteta huomioon oleskeluaikaa laskettaessa. Jos pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan hakija on Euroopan unionin sinisen kortin haltija, alle kahdentoista kuukauden yhtäjaksoinen oleskelu Euroopan unionin ulkopuolella ei keskeytä yhtäjaksoista oleskelua, jos poissaolojaksot ovat yhteensä enintään kahdeksantoista kuukautta.

Viiden vuoden määräaika lasketaan ensimmäisen jatkuvaa maassa oleskelua varten myönnetyn määräaikaisen oleskeluluvan alkamispäivästä tai maahantulopäivästä, jos kolmannen maan kansalaisella on ollut jatkuva oleskelulupa maahan tullessaan. Pakolaisen ja toissijaista suojelua saavan osalta määräaika lasketaan kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen jättöpäivästä. Viiden vuoden yhtäjaksoista oleskelua laskettaessa otetaan huomioon myös laillinen oleskelu toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa, jos kolmannen maan kansalainen on Euroopan unionin sinisen kortin haltija, joka välittömästi ennen oleskelulupahakemuksen jättämistä on oleskellut luvallisesti maassa yhtäjaksoisesti kaksi vuotta.

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupaa ei myönnetä humanitaarista suojelua saavalle.

57 §

Pysyvän oleskeluluvan ja pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan myöntämisen esteet

Pysyvä oleskelulupa ja pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa voidaan jättää myöntämättä, jos:

1) ulkomaalaisen on todettu syyllistyneen rikokseen, josta on säädetty rangaistukseksi vankeutta;

2) ulkomaalainen on epäilty rikoksesta, josta on säädetty rangaistukseksi vankeutta;

3) ulkomaalaisen on todettu syyllistyneen kahteen tai useampaan rikokseen; taikka

4) ulkomaalainen on epäilty kahdesta tai useammasta rikoksesta.

Rikoksesta tuomitun rangaistuksen ei tarvitse olla lainvoimainen. Harkittaessa oleskeluluvan myöntämisen esteitä on otettava huomioon rikollisen teon laatu ja vakavuus sekä ulkomaalaisen Suomessa oleskelun pituus ja siteet Suomeen.

Jos ulkomaalainen on tuomittu ehdottomaan vankeusrangaistukseen, pysyvä oleskelulupa voidaan myöntää, jos siitä, kun tuomittu rangaistus on kokonaan suoritettu, on hakemuksen ratkaisuhetkellä kulunut yli kolme vuotta. Jos ulkomaalainen on tuomittu ehdolliseen vankeuteen, pysyvä oleskelulupa voidaan myöntää, jos siitä, kun rangaistuksen koeaika on kulunut loppuun, on kulunut yli kaksi vuotta. Muissa tapauksissa pysyvä oleskelulupa voidaan myöntää, kun rikoksen tekopäivästä on hakemuksen ratkaisuhetkellä kulunut yli kaksi vuotta.

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupaa ei myönnetä pakolaisasemaan tai toissijaiseen suojeluasemaan perustuvan oleskelun perusteella, jos asema on peruutettu 108 §:n 1 momentin nojalla.

58 §

Oleskeluluvan peruuttaminen

Määräaikainen tai pysyvä oleskelulupa peruutetaan, kun ulkomaalainen on muuttanut pysyvästi pois maasta tai hän on pysyvässä tarkoituksessa oleskellut yhtäjaksoisesti kaksi vuotta maan ulkopuolella.

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa peruutetaan, kun ulkomaalainen on oleskellut yhtäjaksoisesti kaksi vuotta Euroopan unionin alueen ulkopuolella tai hän on oleskellut yhtäjaksoisesti kuusi vuotta Suomen ulkopuolella.

Ulkomaalainen voi 1 tai 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa, ennen kuin edellä mainitut määräajat ovat kuluneet, tehdä ha-

kemuksen siitä, että oleskelulupaa ei peruuteta. Jos hakemukseen suostutaan, päätöksestä tulee ilmetä määräaika, jonka kuluessa oleskelulupaa ei peruuteta. Hakemukseen voidaan suostua, jos oleskelu Suomen tai yhteisön ulkopuolella on johtunut erityisestä tai poikkeuksellisesta syystä.

Määräaikainen tai pysyvä oleskelulupa taikka pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa voidaan peruuttaa, jos oleskelulupaa haettaessa on tietoisesti annettu hakijan henkilöllisyyttä koskevia tai muita päätökseen vaikuttaneita vääriä tietoja taikka salattu sellainen seikka, joka olisi saattanut estää oleskeluluvan myöntämisen. Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa voidaan peruuttaa myös, jos sen myöntämisen perusteena on ollut pakolaisasemaan tai toissijaiseen suojeluasemaan perustunut oleskelu ja jos asema on 108 §:n 1 momentin nojalla peruutettu.

Määräaikainen oleskelulupa voidaan peruuttaa, jos niitä edellytyksiä, joiden perusteella oleskelulupa myönnettiin, ei enää ole olemassa.

Määräaikainen tai pysyvä oleskelulupa taikka pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa voidaan peruuttaa, jos Schengen-valtio pyytää Suomea peruuttamaan ulkomaalaiselle Suomen myöntämän oleskeluluvan sillä perusteella, että ulkomaalainen on määrätty maahantulokiellon toisessa Schengen-valtiossa, ja hänet on määrätty poistettavaksi Schengen-alueelta sen kaltaisilla perusteilla kuin 149 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa mainitaan.

59 §

Oleskeluluvan raukeaminen

Oleskelulupa raukeaa, kun ulkomaalainen karkotetaan maasta taikka hän saa Suomen kansalaisuuden. Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa raukeaa lisäksi, jos toinen Euroopan unionin jäsenvaltio myöntää hänelle pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan.

Raukeamisesta tehdään merkintä ulkomaalaisrekisteriin.

60 §

Oleskeluluvan hakeminen

Jatkolupaa, pysyvää oleskelulupaa ja pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupaa haetaan Suomessa.

60 a §

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa saaneen kolmannen maan kansalaisen ja hänen perheenjäsenenä oleskeluluvan hakeminen ja hakemuksen käsittely

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan toisessa unionin jäsenvaltiossa saaneelle kolmannen maan kansalaiselle ja hänen perheenjäsenelleen on haettava oleskelulupaa mahdollisimman pian ja kuitenkin viimeistään kolmen kuukauden kuluttua maahan saapumisesta. Oleskelulupaa voi hakea myös ennen maahan saapumista edellä mainitun oleskeluluvan myöntäneessä jäsenvaltiossa.

Oleskelulupahakemus on ratkaistava viimeistään neljän kuukauden kuluttua hakemuksen jättämisestä. Hakemuksen käsittelyaikaa voidaan pidentää enintään kolme kuukautta, jos hakemusta jätettäessä ei ole toimitettu kaikkia vaadittavia asiakirjoja, tai muusta erityisestä syystä.

60 b §

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupahakemuksen käsittely

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupahakemusta koskeva päätös on annettava hakijalle tiedoksi viimeistään kuuden kuukauden kuluttua hakemuksen jättämisestä. Määräaikaa voidaan pidentää, jos asian käsittelyssä on ollut poikkeuksellisia vaikeuksia.

60 c §

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan saaminen uudelleen

Jos pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa on peruutettu 58 §:n 2 momentin tai rauennut 59 §:n 1 momentin perusteella, EU-oleskelulupa myönnetään hakemuksesta uudelleen. Lupa myönnetään, jos hakija täyttää 39 §:ssä säädetyn toimeentuloedellytyksen eikä luvan myöntämiselle ole 36 §:ssä säädettyjä esteitä.

Hakemus oleskeluluvan saamiseksi uudelleen on käsiteltävä viivytyksettä.

67 §

Maahanmuuttovirasto oleskelulupaviranomaisena

Maahanmuuttovirasto toimii pitkään oleskelleiden kolmansien maiden kansalaisten asemasta annetun neuvoston direktiivin 2003/109/EY 25 artiklassa, siten kuin se on muutettuna direktiivillä 2011/51/EU, ja erityisosaajadirektiivin 22 artiklassa tarkoitettuna tietojen vaihtoa harjoittavana yhteyspisteinä.

68 §

Paikallispoliisi oleskelulupaviranomaisena

Ulkomaalaisen asuinpaikan poliisilaitos myöntää:

- 1) oleskeluluvan Suomen kansalaisen Suomessa olevalle perheenjäsenelle sekä tämän alaikäiselle naimattomalle lapselle sekä Suomessa asuvan ja oleskelunsa rekisteröineen unionin kansalaisen Suomessa olevalle perheenjäsenelle ja tämän alaikäiselle naimattomalle lapselle;
 - 2) uuden määräaikaisen oleskeluluvan;
 - 3) pysyvän oleskeluluvan maassa oleskelevalle ulkomaalaiselle; ja
 - 4) pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan.
-

79 §

Rajoittamaton työnteko muun oleskeluluvan kuin työntekijän oleskeluluvan nojalla

Oikeus tehdä ansiotyötä on ulkomaalaisella, jolle on myönnetty pysyvä oleskelulupa, pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa tai jatkuva oleskelulupa muulla kuin työntöön tai ammatinharjoittamisen perusteella.

149 §

Maasta karkottamisen perusteet

Maasta voidaan karkottaa oleskeluvalla oleksellut ulkomaalainen:

- 1) joka oleskelee Suomessa ilman vaadittavaa oleskelulupaa;
- 2) jonka on todettu syyllistyneen rikokseen, josta on säädetty enimmäisrangaistuksena vähintään yksi vuosi vankeutta, taikka jonka on todettu syyllistyneen toistuvasti rikoksiin;
- 3) joka on käyttäytymisellään osoittanut olevansa vaaraksi muiden turvallisuudelle; taikka
- 4) joka on ryhtynyt taikka jonka voidaan aikaisemman toimintansa perusteella tai muutoin perustellusta syystä epäillä ryhtyvän Suomessa kansallista turvallisuutta vaarantavaan toimintaan.

Maasta voidaan 1 momentin 2 kohdassa säädetyllä perusteella karkottaa myös ulkomaalainen, joka on jätetty syyntakeettomana rangaistukseen tuomitsematta rikoslain 3 luvun 4 §:n nojalla.

Pakolaisen saa karkottaa 1 momentin 2—4 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa. Pakolaista ei saa karkottaa kotimaahansa tai pysyvään asuinmaahansa, johon nähden hän on edelleen kansainvälisen suojelun tarpeessa. Pakolaisen saa karkottaa vain valtioon, joka suostuu ottamaan hänet vastaan.

Ulkomaalainen, jolle on Suomessa myönnetty pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa, voidaan karkottaa maasta vain, jos hän muodostaa yleiselle järjestykselle tai yleiselle turvallisuudelle välittömän ja riittävän vakavan uhan. Jos karkotettavalla on pakolaisasema tai toissijainen suojeluasema pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvassa olevan merkinnän ja merkinnässä mainitulta jäsenvaltiolta pyydetyn vahvistuksen mukaisesti, hänet on karkotettava kyseiseen jäsenvaltioon. Pakolaisen saa kuitenkin karkottaa myös muuhun valtioon siten kuin 3 momentissa säädetään.

149 a §

Toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan saaneen Suomeen karkottamiseen liittyvään vahvistuspyyntöön vastaaminen ja karkotettavan takaisinottaminen

Kun toinen Euroopan unionin jäsenvaltio päättää karkottaa henkilön, jolla on kyseisessä valtiossa pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa, ja pyytää Suomelta pakolaisaseman tai toissijaisen suojeluaseman voimassa olon vahvistamista, pyyntöön on vastattava viimeistään kuukauden kuluttua pyynnön vastaanottamisesta.

Kun toinen Euroopan unionin jäsenvaltio päättää karkottaa Suomeen henkilön, jolla on kyseisessä valtiossa pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa ja jolla on Suomessa pakolaisasema tai toissijainen suojeluasema, hänet ja hänen perheenjäsenensä on otettava välittömästi ja muodollisuuksitta takaisin.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2013.

2.

Laki**ulkomaalaislain muuttamisesta annetun lain 68 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulkomaalaislain muuttamisesta annetun lain (886/2011) 68 §:n 1 momentti seuraavasti:

68 §

Paikallispoliisi oleskelulupaviranomaisena

Ulkomaalaisen asuinpaikan poliisilaitos myöntää:

1) oleskeluluvan Suomen kansalaisen Suomessa olevalle perheenjäsenelle sekä tämän alaikäiselle naimattomalle lapselle sekä Suomessa asuvan ja oleskelunsa rekisteröineen unionin kansalaisen Suomessa olevalle

perheenjäsenelle ja tämän alaikäiselle naimattomalle lapselle;

2) uuden määräaikaisen oleskeluluvan;
 3) pysyvän oleskeluluvan maassa oleskelevalle ulkomaalaiselle; ja
 4) pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan.

—————
 Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
 kuuta 2014.

3.

Laki**opintotukilain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan opintotukilain (65/1994) 1 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 359/2007, seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

Ulkomaalaiselle, joka asuu Suomessa vakinaisesti ja jonka maassa oleskelun peruste on muu kuin opiskelu, voidaan myöntää opintotukea, jos:

- 1) hänelle on myönnetty ulkomaalaislaissa tarkoitettu jatkuva (A) tai pysyvä (P) oleskelulupa taikka pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa (P-EU);
- 2) hän on ulkomaalaislaissa tarkoitettu Euroopan unionin kansalainen tai tähän rinnas-

tettava taikka hänen perheenjäsenensä, jonka oleskeluoikeus on ulkomaalaislain 10 luvussa säädetyllä tavalla rekisteröity tai jolle on myönnetty oleskelukortti; taikka

- 3) hän on Pohjoismaan kansalainen, joka on rekisteröinyt oleskelunsa ulkomaalaislain 157 §:ssä säädetyllä tavalla siten kuin pohjoismaiden välillä väestön rekisteröinnistä on sovittu.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2013.

Helsingissä 4 päivänä huhtikuuta 2013

Pääministeri

JYRKI KATAINEN

Sisäasiainministeri *Päivi Räsänen*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

1.

Laki

ulkomaalaislain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulkomaalaislain (301/2004) 3 §:n 5 a kohta, 33, 34, 36, 49 a, 56 a, 57, 58 ja 59 §, 60 §:n 2 momentti, 60 a—60 c §, 67 §:n 4 momentti, 68 §:n 1 momentti, 79 §:n 1 momentti ja 149 §,

sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 5 a kohta, 49 a, 58, 59 ja 60 a—60 c §, 68 §:n 1 momentti, 79 §:n 1 momentti ja 149 § laissa 358/2007, 33 ja 57 § osaksi laissa 358/2007, 34 § ja 60 §:n 2 momentti laissa 631/2011, 36 § osaksi laeissa 358/2007 ja 549/2010, 56 a § laeissa 358/2007 ja 1338/2011 ja 67 §:n 4 momentti laissa 1338/2011, sekä

lisätään lakiin uusi 34 a—34 c ja 149 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Määritelmät

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

5 a) pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskeluluvalla Euroopan unionin jäsenvaltion kolmannen maan kansalaiselle myöntämää pitkään oleskelleiden kolmannen maan kansalaisten asemasta annetussa neuvoston direktiivissä 2003/109/EY määriteltyä asemaa ja oleskelulupaa;

5 a) pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvalla Euroopan unionin jäsenvaltion kolmannen maan kansalaiselle myöntämää pitkään oleskelleiden kolmannen maan kansalaisten asemasta annetussa neuvoston direktiivissä 2003/109/EY, *siten kuin se on muutettuna direktiivillä 2011/51/EU*, määriteltyä asemaa ja oleskelulupaa;

33 §

33 §

Oleskelulupalajit

Oleskelulupalajit

Oleskelulupa on joko määräaikainen tai pysyvä.

Määräaikainen oleskelulupa myönnetään tilapäisluonteista (*tilapäinen oleskelulupa*) tai jatkuvaluonteista (*jatkuva oleskelulupa*) maassa oleskelua varten. Lupaviranomainen ratkaisee maassa oleskelun tarkoituksen ottamisen huomioon ulkomaalaisen antamat tiedot

Oleskelulupa on joko määräaikainen tai pysyvä.

Määräaikainen oleskelulupa myönnetään tilapäisluonteista (*tilapäinen oleskelulupa*) tai jatkuvaluonteista (*jatkuva oleskelulupa*) maassa oleskelua varten. Lupaviranomainen ratkaisee maassa oleskelun tarkoituksen ottamisen huomioon ulkomaalaisen antamat tiedot

maahantulonsa tarkoituksesta.

Pysyvä oleskelulupa on voimassa toistaiseksi. Pysyvään oleskelulupaan rinnastetaan voimassaoloajaltaan myös pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskelulupa.

34 §

Oleskelulupakorttiin tehtävät merkinnät

Oleskelun luonteen osoitukseksi oleskelulupakorttiin merkitään kirjaintunnus. Jatkuvan oleskeluluvan kirjaintunnus on A, tilapäisen oleskeluluvan B, pysyvän oleskeluluvan P ja pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskeluluvan P-EY.

Oleskelulupakorttiin tehdään lisäksi merkintä direktiivistä, jonka perusteella oleskelulupa on myönnetty.

maahantulonsa tarkoituksesta.

Pysyvä oleskelulupa on voimassa toistaiseksi. Pysyvään oleskelulupaan rinnastetaan voimassaoloajaltaan myös pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa.

34 §

Oleskelulupakorttiin tehtävät merkinnät

Oleskelun luonteen osoitukseksi oleskelulupakorttiin merkitään kirjaintunnus. Jatkuvan oleskeluluvan kirjaintunnus on A, tilapäisen oleskeluluvan B, pysyvän oleskeluluvan P ja pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan P-EU.

Oleskelulupakorttiin tehdään lisäksi merkintä direktiivistä, jonka perusteella oleskelulupa on myönnetty.

34 a §

Pakolaiselle tai toissijaista suojelua saavalle myönnettyyn pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupaan tehtävät merkinnät

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupaan, joka myönnetään pakolaiselle tai toissijaista suojelua saavalle, merkitään kansainvälistä suojelua myöntäneen Euroopan unionin jäsenvaltion nimi ja päivämäärä, jona kansainvälistä suojelua on myönnetty. Jos pakolaisaseman tai toissijaisen suojeluaseman on myöntänyt muu Euroopan unionin jäsenvaltio kuin Suomi, sitä on ennen merkinnän tekemistä pyydettävä vahvistamaan, että pakolaisasema tai toissijainen suojeluasema on edelleen voimassa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu merkintä tehdään toisen Euroopan unionin jäsenvaltion pyynnöstä, jos se myöntää kolmannen maan kansalaiselle pakolaisaseman tai toissijaisen suojeluaseman sen jälkeen, kun Suomi on myöntänyt hänelle pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan. Merkintää muutetaan omaaloitteisesti tai toisen Euroopan unionin jä-

senvaltion pyynnöstä, jos vastuu pakolaisaseman myöntämisestä siirretään jäsenvaltiolta toiselle pakolaisia koskevan vastuun siirtämisestä tehdyn eurooppalaisen sopimuksen (SopS 46/1990) perusteella sen jälkeen, kun Suomi on myöntänyt pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan.

Kun pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupaa on sen myöntämisen jälkeen muutettu 2 momentissa tarkoitettulla tavalla, lupa on annettava viimeistään kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun vastuu pakolaisaseman myöntämisestä on siirtynyt Suomelle tai merkintää koskeva, toisen Euroopan unionin jäsenvaltion pyyntö on otettu vastaan.

34 b §

Oleskelulupamerkintää koskeva toiselle Euroopan unionin jäsenvaltiolle osoitettu pyyntö

Suomen on pyydettävä pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan myöntänyttä Euroopan unionin jäsenvaltiota tekemään oleskelulupa-an 34 a §:n 1 momentissa tarkoitettu merkintä, jos Suomi myöntää oleskeluluvan haltijalle pakolaisaseman tai toissijaisen suojeluaseman, ennen kuin Suomi on myöntänyt hänelle pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan.

Suomen on pyydettävä pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan myöntänyttä Euroopan unionin jäsenvaltiota muuttamaan oleskeluluvassa olevaa 34 a §:n 1 momentissa tarkoitettua merkintää, jos vastuu pakolaisaseman myöntämisestä oleskeluluvan haltijalle siirretään Suomelle pakolaisia koskevan vastuun siirtämisestä tehdyn eurooppalaisen sopimuksen perusteella, ennen kuin Suomi on myöntänyt hänelle pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan.

34 c §

Oleskelulupamerkintään liittyvään vahvistuspyyntöön vastaaminen

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvassa olevaan merkintään liittyvään, pakolaisaseman tai toissijaisen suojeluaseman voimassa olon vahvistamista koskevaan Euroopan unionin jäsenvaltion pyyntöön on vastattava viimeistään kuukauden kuluttua pyynnön vastaanottamisesta.

36 §

Yleiset edellytykset oleskeluluvan myöntämiselle

Oleskelulupa voidaan jättää myöntämättä, jos ulkomaalaisen katsotaan vaarantavan yleistä järjestystä tai turvallisuutta, kansanterveyttä taikka Suomen kansainvälisiä suhteita. Kansanterveyden vaarantaminen ei kuitenkaan estä jatkoluvan myöntämistä, jos luvan myöntämisen edellytykset ovat muutoin olemassa. Kansainvälisten suhteiden vaarantaminen ei kuitenkaan estä oleskeluluvan myöntämistä perhesiteen perusteella tai oleskeluluvan myöntämistä ulkomaalaiselle, jolle on unionin jäsenvaltiossa myönnetty pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskelulupa.

Oleskelulupa voidaan jättää myöntämättä, jos on perustelua aihetta epäillä ulkomaalaisen tarkoituksena olevan maahantuloa tai maassa oleskelua koskevien säännösten kiertäminen.

Oleskelulupa perhesiteen perusteella voidaan jättää myöntämättä, jos on perusteltua aihetta epäillä perheenkokoajan saaneen oleskelulupansa maahantuloa tai maassa oleskelua koskevia säännöksiä kiertämällä antamalla väärä tietoja henkilöllisyydestään tai perhesuhteistaan.

36 §

Yleiset edellytykset oleskeluluvan myöntämiselle

Oleskelulupa voidaan jättää myöntämättä, jos ulkomaalaisen katsotaan vaarantavan yleistä järjestystä tai turvallisuutta, kansanterveyttä taikka Suomen kansainvälisiä suhteita. Kansanterveyden vaarantaminen ei kuitenkaan estä jatkoluvan myöntämistä, jos luvan myöntämisen edellytykset ovat muutoin olemassa. Kansainvälisten suhteiden vaarantaminen ei kuitenkaan estä oleskeluluvan myöntämistä perhesiteen perusteella tai oleskeluluvan myöntämistä ulkomaalaiselle, jolle on unionin jäsenvaltiossa myönnetty pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa.

Oleskelulupa voidaan jättää myöntämättä, jos on *perusteltua* aihetta epäillä ulkomaalaisen tarkoituksena olevan maahantuloa tai maassa oleskelua koskevien säännösten kiertäminen.

Oleskelulupa perhesiteen perusteella voidaan jättää myöntämättä, jos on perusteltua aihetta epäillä perheenkokoajan saaneen oleskelulupansa maahantuloa tai maassa oleskelua koskevia säännöksiä kiertämällä antamalla väärä tietoja henkilöllisyydestään tai perhesuhteistaan.

49 a §

Oleskeluluvan myöntäminen pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskeluluvan toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa saaneelle kolmannen maan kansalaiselle ja hänen perheenjäsenelleen

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskeluluvan toisessa unionin jäsenvaltiossa saaneelle kolmannen maan kansalaiselle myönnetään määräaikainen oleskelulupa Suomessa tai ulkomailta haettuna:

- 1) taloudellisen toiminnan harjoittamista varten ansiotyössä tai itsenäisenä ammattiharjoittajana;
- 2) opintojen suorittamiseen tai ammattikoulutukseen osallistumista varten; taikka
- 3) muusta syystä.

Oleskelulupa myönnetään tilapäisenä tai jatkuvana ottaen huomioon tarkoitetun oleskelun luonne.

Työntekoa varten myönnetään työntekijän oleskelulupa tai muu oleskelulupa. Elinkeinoon harjoittamista varten myönnetään elinkeinonharjoittajan oleskelulupa. Työntekijän ja elinkeinonharjoittajan oleskeluluvan myöntämisestä säädetään tarkemmin 5 luvussa.

Kun toisessa unionin jäsenvaltiossa pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskeluluvan saaneelle myönnetään tilapäinen tai jatkuva oleskelulupa, hänen perheenjäsenelleen myönnetään samaksi ajaksi tilapäinen tai jatkuva oleskelulupa Suomessa tai ulkomailta haettuna.

56 a §

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskeluluvan myöntäminen

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskelulupa myönnetään kolmannen maan kansalaiselle, joka on jatkuvan oleskeluluvan saatuaan välittömästi ennen oleskelulupahakemuksen jättämistä luvallisesti oleskellut maassa yhtäjaksoisesti viiden vuoden ajan, jos edellytykset jatkuvan oleskeluluvan myöntämiselle ovat olemassa ja pit-

49 a §

Oleskeluluvan myöntäminen pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa saaneelle kolmannen maan kansalaiselle ja hänen perheenjäsenelleen

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan toisessa unionin jäsenvaltiossa saaneelle kolmannen maan kansalaiselle myönnetään määräaikainen oleskelulupa Suomessa tai ulkomailta haettuna:

- 1) taloudellisen toiminnan harjoittamista varten ansiotyössä tai itsenäisenä ammattiharjoittajana;
- 2) opintojen suorittamiseen tai ammattikoulutukseen osallistumista varten; taikka
- 3) muusta syystä.

Oleskelulupa myönnetään tilapäisenä tai jatkuvana ottaen huomioon tarkoitetun oleskelun luonne.

Työntekoa varten myönnetään työntekijän oleskelulupa tai muu oleskelulupa. Elinkeinoon harjoittamista varten myönnetään elinkeinonharjoittajan oleskelulupa. Työntekijän ja elinkeinonharjoittajan oleskeluluvan myöntämisestä säädetään tarkemmin 5 luvussa.

Kun toisessa unionin jäsenvaltiossa pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan saaneelle myönnetään tilapäinen tai jatkuva oleskelulupa, hänen perheenjäsenelleen myönnetään samaksi ajaksi tilapäinen tai jatkuva oleskelulupa Suomessa tai ulkomailta haettuna.

56 a §

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan myöntäminen

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa myönnetään kolmannen maan kansalaiselle, joka on jatkuvan oleskeluluvan saatuaan välittömästi ennen oleskelulupahakemuksen jättämistä luvallisesti oleskellut maassa yhtäjaksoisesti viiden vuoden ajan, jos edellytykset jatkuvan oleskeluluvan myöntämiselle ovat olemassa ja

kään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskeluluvan myöntämiselle ei ole tässä laissa mainittuja esteitä.

Alle kuuden kuukauden yhtäjaksoinen oleskelu Suomen ulkopuolella ei keskeytä yhtäjaksoista oleskelua, jos poissaolojaksot ovat yhteensä enintään kymmenen kuukautta. Oleskelua voidaan erityisistä syistä pitää yhtäjaksoisena edellä mainittuja ajanjaksoja pidemmistä poissaolojaksoista huolimatta, joita ei kuitenkaan oteta huomioon oleskeluaikaa laskettaessa. Jos pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskeluluvan hakija on Euroopan unionin sinisen kortin haltija, alle kahdentoista kuukauden yhtäjaksoinen oleskelu Euroopan unionin ulkopuolella ei keskeytä yhtäjaksoista oleskelua, jos poissaolojaksot ovat yhteensä enintään kahdeksantoista kuukautta.

Viiden vuoden määräaika lasketaan ensimmäisen jatkuvaa maassa oleskelua varten myönnetyn määräaikaisen oleskeluluvan alkamispäivästä tai maahantulopäivästä, jos kolmannen maan kansalaisella on ollut jatkuva oleskelulupa maahan tullessaan.

Viiden vuoden yhtäjaksoista oleskelua laskettaessa otetaan huomioon myös laillinen oleskelu toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa, jos kolmannen maan kansalainen on Euroopan unionin sinisen kortin haltija, joka välittömästi ennen oleskelulupahakemuksen jättämistä on oleskellut luvallisesti maassa yhtäjaksoisesti kaksi vuotta.

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskelulupaa ei myönnetä kansainvälistä suojelua saavalle henkilölle.

57 §

Pysyvän oleskeluluvan ja pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskeluluvan myöntämisen esteet

Pysyvä oleskelulupa ja pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskelulupa voidaan jättää myöntämättä, jos:

1) ulkomaalaisen on todettu syyllistyneen rikokseen, josta on säädetty rangaistukseksi

pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan myöntämiselle ei ole tässä laissa mainittuja esteitä.

Alle kuuden kuukauden yhtäjaksoinen oleskelu Suomen ulkopuolella ei keskeytä yhtäjaksoista oleskelua, jos poissaolojaksot ovat yhteensä enintään kymmenen kuukautta. Oleskelua voidaan erityisistä syistä pitää yhtäjaksoisena edellä mainittuja ajanjaksoja pidemmistä poissaolojaksoista huolimatta, joita ei kuitenkaan oteta huomioon oleskeluaikaa laskettaessa. Jos pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan hakija on Euroopan unionin sinisen kortin haltija, alle kahdentoista kuukauden yhtäjaksoinen oleskelu Euroopan unionin ulkopuolella ei keskeytä yhtäjaksoista oleskelua, jos poissaolojaksot ovat yhteensä enintään kahdeksantoista kuukautta.

Viiden vuoden määräaika lasketaan ensimmäisen jatkuvaa maassa oleskelua varten myönnetyn määräaikaisen oleskeluluvan alkamispäivästä tai maahantulopäivästä, jos kolmannen maan kansalaisella on ollut jatkuva oleskelulupa maahan tullessaan. *Pakolaisen ja toissijaista suojelua saavan osalta määräaika lasketaan kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen jättöpäivästä.* Viiden vuoden yhtäjaksoista oleskelua laskettaessa otetaan huomioon myös laillinen oleskelu toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa, jos kolmannen maan kansalainen on Euroopan unionin sinisen kortin haltija, joka välittömästi ennen oleskelulupahakemuksen jättämistä on oleskellut luvallisesti maassa yhtäjaksoisesti kaksi vuotta.

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupaa ei myönnetä *humanitaarista* suojelua saavalle.

57 §

Pysyvän oleskeluluvan ja pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan myöntämisen esteet

Pysyvä oleskelulupa ja pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa voidaan jättää myöntämättä, jos:

1) ulkomaalaisen on todettu syyllistyneen rikokseen, josta on säädetty rangaistukseksi

vankeutta;

2) ulkomaalainen on epäiltynä rikoksesta, josta on säädetty rangaistukseksi vankeutta;

3) ulkomaalaisen on todettu syyllistyneen kahteen tai useampaan rikokseen; taikka

4) ulkomaalainen on epäiltynä kahdesta tai useammasta rikoksesta.

Rikoksesta tuomitun rangaistuksen ei tarvitse olla lainvoimainen. Harkittaessa oleskeluluvan myöntämisen esteitä on otettava huomioon rikollisen teon laatu ja vakavuus sekä ulkomaalaisen Suomessa oleskelun pituus ja siteet Suomeen.

Jos ulkomaalainen on tuomittu ehdotomaan vankeusrangaistukseen, pysyvä oleskelulupa voidaan myöntää, jos siitä, kun tuomittu rangaistus on kokonaan suoritettu, on hakemuksen ratkaisuhetkellä kulunut yli kolme vuotta. Jos ulkomaalainen on tuomittu ehdolliseen vankeuteen, pysyvä oleskelulupa voidaan myöntää, jos siitä, kun rangaistuksen koeaika on kulunut loppuun, on kulunut yli kaksi vuotta. Muissa tapauksissa pysyvä oleskelulupa voidaan myöntää, kun rikoksen tekopäivästä on hakemuksen ratkaisuhetkellä kulunut yli kaksi vuotta.

58 §

Oleskeluluvan peruuttaminen

Määräaikainen tai pysyvä oleskelulupa peruutetaan, kun ulkomaalainen on muuttanut pysyvästi pois maasta tai hän on pysyvässä tarkoituksessa oleskellut yhtäjaksoisesti kaksi vuotta maan ulkopuolella.

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskelulupa peruutetaan, kun ulkomaalainen on oleskellut yhtäjaksoisesti kaksi vuotta Euroopan unionin alueen ulkopuolella tai hän on oleskellut yhtäjaksoisesti kuusi vuotta Suomen ulkopuolella.

Ulkomaalainen voi 1 tai 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa, ennen kuin edellä mainitut määräajat ovat kuluneet, tehdä hakemuksen siitä, että oleskelulupaa ei peruute-

vankeutta;

2) ulkomaalainen on epäiltynä rikoksesta, josta on säädetty rangaistukseksi vankeutta;

3) ulkomaalaisen on todettu syyllistyneen kahteen tai useampaan rikokseen; taikka

4) ulkomaalainen on epäiltynä kahdesta tai useammasta rikoksesta.

Rikoksesta tuomitun rangaistuksen ei tarvitse olla lainvoimainen. Harkittaessa oleskeluluvan myöntämisen esteitä on otettava huomioon rikollisen teon laatu ja vakavuus sekä ulkomaalaisen Suomessa oleskelun pituus ja siteet Suomeen.

Jos ulkomaalainen on tuomittu ehdotomaan vankeusrangaistukseen, pysyvä oleskelulupa voidaan myöntää, jos siitä, kun tuomittu rangaistus on kokonaan suoritettu, on hakemuksen ratkaisuhetkellä kulunut yli kolme vuotta. Jos ulkomaalainen on tuomittu ehdolliseen vankeuteen, pysyvä oleskelulupa voidaan myöntää, jos siitä, kun rangaistuksen koeaika on kulunut loppuun, on kulunut yli kaksi vuotta. Muissa tapauksissa pysyvä oleskelulupa voidaan myöntää, kun rikoksen tekopäivästä on hakemuksen ratkaisuhetkellä kulunut yli kaksi vuotta.

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupaa ei myönnetä pakolaisasemaan tai toissijaiseen suojeluasemaan perustuvan oleskelun perusteella, jos asema on peruutettu 108 §:n 1 momentin nojalla.

58 §

Oleskeluluvan peruuttaminen

Määräaikainen tai pysyvä oleskelulupa peruutetaan, kun ulkomaalainen on muuttanut pysyvästi pois maasta tai hän on pysyvässä tarkoituksessa oleskellut yhtäjaksoisesti kaksi vuotta maan ulkopuolella.

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa peruutetaan, kun ulkomaalainen on oleskellut yhtäjaksoisesti kaksi vuotta Euroopan unionin alueen ulkopuolella tai hän on oleskellut yhtäjaksoisesti kuusi vuotta Suomen ulkopuolella.

Ulkomaalainen voi 1 tai 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa, ennen kuin edellä mainitut määräajat ovat kuluneet, tehdä hakemuksen siitä, että oleskelulupaa ei peruute-

ta. Jos hakemukseen suostutaan, päätöksestä tulee ilmetä määräaika, jonka kuluessa oleskelulupaa ei peruuteta. Hakemukseen voidaan suostua, jos oleskelu Suomen tai yhteisön ulkopuolella on johtunut erityisestä tai poikkeuksellisesta syystä.

Määräaikainen tai pysyvä oleskelulupa taikka pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskelulupa voidaan peruuttaa, jos oleskelulupaa haettaessa on tietoisesti annettu hakijan henkilöllisyyttä koskevia tai muita päätökseen vaikuttaneita vääriä tietoja taikka salattu sellainen seikka, joka olisi saattanut estää oleskeluluvan myöntämisen.

Määräaikainen oleskelulupa voidaan peruuttaa, jos niitä edellytyksiä, joiden perusteella oleskelulupa myönnettiin, ei enää ole olemassa.

Määräaikainen tai pysyvä oleskelulupa taikka pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskelulupa voidaan peruuttaa, jos Schengen-valtio pyytää Suomea peruuttamaan ulkomaalaiselle Suomen myöntämän oleskeluluvan sillä perusteella, että ulkomaalainen on määrätty maahantulokieltoon toisessa Schengen-valtiossa, ja hänet on määrätty poistettavaksi Schengen-alueelta sen kaltaisilla perusteilla kuin 149 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa mainitaan.

59 §

Oleskeluluvan raukeaminen

Oleskelulupa raukeaa, kun ulkomaalainen karkotetaan maasta taikka hän saa Suomen kansalaisuuden. Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskelulupa raukeaa lisäksi, jos toinen Euroopan unionin jäsenvaltio myöntää hänelle pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskeluluvan.

Raukeamisesta tehdään merkintä ulkomaalaisrekisteriin.

ta. Jos hakemukseen suostutaan, päätöksestä tulee ilmetä määräaika, jonka kuluessa oleskelulupaa ei peruuteta. Hakemukseen voidaan suostua, jos oleskelu Suomen tai yhteisön ulkopuolella on johtunut erityisestä tai poikkeuksellisesta syystä.

Määräaikainen tai pysyvä oleskelulupa taikka pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa voidaan peruuttaa, jos oleskelulupaa haettaessa on tietoisesti annettu hakijan henkilöllisyyttä koskevia tai muita päätökseen vaikuttaneita vääriä tietoja taikka salattu sellainen seikka, joka olisi saattanut estää oleskeluluvan myöntämisen. *Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa voidaan peruuttaa myös, jos sen myöntämisen perusteena on ollut pakolaisasemaan tai toissijaiseen suoje-luasemaan perustunut oleskelu ja jos asema on 108 §:n 1 momentin nojalla peruutettu.*

Määräaikainen oleskelulupa voidaan peruuttaa, jos niitä edellytyksiä, joiden perusteella oleskelulupa myönnettiin, ei enää ole olemassa.

Määräaikainen tai pysyvä oleskelulupa taikka pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa voidaan peruuttaa, jos Schengen-valtio pyytää Suomea peruuttamaan ulkomaalaiselle Suomen myöntämän oleskeluluvan sillä perusteella, että ulkomaalainen on määrätty maahantulokieltoon toisessa Schengen-valtiossa, ja hänet on määrätty poistettavaksi Schengen-alueelta sen kaltaisilla perusteilla kuin 149 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa mainitaan.

59 §

Oleskeluluvan raukeaminen

Oleskelulupa raukeaa, kun ulkomaalainen karkotetaan maasta taikka hän saa Suomen kansalaisuuden. Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa raukeaa lisäksi, jos toinen Euroopan unionin jäsenvaltio myöntää hänelle pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan.

Raukeamisesta tehdään merkintä ulkomaalaisrekisteriin.

60 §

Oleskeluluvan hakeminen

Jatkolupaa, pysyvää oleskelulupaa ja pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskelulupaa haetaan Suomessa.

60 §

Oleskeluluvan hakeminen

Jatkolupaa, pysyvää oleskelulupaa ja pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupaa haetaan Suomessa.

60 a §

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskeluluvan toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa saaneen kolmannen maan kansalaisen ja hänen perheenjäsenensä oleskeluluvan hakeminen ja hakemuksen käsittely

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskeluluvan toisessa unionin jäsenvaltiossa saaneelle kolmannen maan kansalaiselle ja hänen perheenjäsenelleen on haettava oleskelulupaa mahdollisimman pian ja kuitenkin viimeistään kolmen kuukauden kuluttua maahan saapumisesta. Oleskelulupaa voi hakea myös ennen maahan saapumista edellä mainitun oleskeluluvan myöntäneessä jäsenvaltiossa.

Oleskelulupahakemus on ratkaistava viimeistään neljän kuukauden kuluttua hakemuksen jättämisestä. Hakemuksen käsittelyaikaa voidaan pidentää enintään kolme kuukautta, jos hakemusta jätettäessä ei ole toimitettu kaikkia vaadittavia asiakirjoja, tai muusta erityisestä syystä.

60 b §

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskelulupahakemuksen käsittely

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskelulupahakemusta koskeva päätös on annettava hakijalle tiedoksi viimeistään kuuden kuukauden kuluttua hakemuksen jättämisestä. Määräaikaa voidaan pidentää, jos asian käsittelyssä on ollut poikkeuksellisia vaikeuksia.

60 a §

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa saaneen kolmannen maan kansalaisen ja hänen perheenjäsenensä oleskeluluvan hakeminen ja hakemuksen käsittely

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan toisessa unionin jäsenvaltiossa saaneelle kolmannen maan kansalaiselle ja hänen perheenjäsenelleen on haettava oleskelulupaa mahdollisimman pian ja kuitenkin viimeistään kolmen kuukauden kuluttua maahan saapumisesta. Oleskelulupaa voi hakea myös ennen maahan saapumista edellä mainitun oleskeluluvan myöntäneessä jäsenvaltiossa.

Oleskelulupahakemus on ratkaistava viimeistään neljän kuukauden kuluttua hakemuksen jättämisestä. Hakemuksen käsittelyaikaa voidaan pidentää enintään kolme kuukautta, jos hakemusta jätettäessä ei ole toimitettu kaikkia vaadittavia asiakirjoja, tai muusta erityisestä syystä.

60 b §

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupahakemuksen käsittely

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupahakemusta koskeva päätös on annettava hakijalle tiedoksi viimeistään kuuden kuukauden kuluttua hakemuksen jättämisestä. Määräaikaa voidaan pidentää, jos asian käsittelyssä on ollut poikkeuksellisia vaikeuksia.

60 c §

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskeluluvan saaminen uudelleen

Jos pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskelulupa on peruutettu 58 §:n 2 momentin tai rauennut 59 §:n 1 momentin perusteella, EY-oleskelulupa myönnetään hakemuksesta uudelleen. Lupa myönnetään, jos hakija täyttää 39 §:ssä säädetyn toimeentuloedellytyksen eikä luvan myöntämiselle ole 36 §:ssä säädettyjä esteitä.

Hakemus oleskeluluvan saamiseksi uudelleen on käsiteltävä viivytyksettä.

67 §

Maahanmuuttovirasto oleskelulupaviranomaisena

Maahanmuuttovirasto toimii pitkään oleskelleiden kolmansien maiden kansalaisten asemasta annetun neuvoston direktiivin 2003/109/EY 25 artiklassa ja erityisosajadirektiivin 22 artiklassa tarkoitettuna tietojen vaihtoa harjoittavana yhteyspisteenä.

68 §

Paikallispoliisi oleskelulupaviranomaisena

Ulkomaalaisen asuinpaikan kihlakunnan poliisilaitos myöntää:

1) oleskeluluvan Suomen kansalaisen Suomessa olevalle perheenjäsenelle sekä tämän alaikäiselle naimattomalle lapselle sekä Suomessa asuvan ja oleskelunsa rekisteröineen unionin kansalaisen Suomessa olevalle perheenjäsenelle ja tämän alaikäiselle naimattomalle lapselle;

2) uuden määräaikaisen oleskeluluvan;

3) pysyvän oleskeluluvan maassa oleskelevalle ulkomaalaiselle; ja

4) pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskeluluvan.

60 c §

Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan saaminen uudelleen

Jos pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa on peruutettu 58 §:n 2 momentin tai rauennut 59 §:n 1 momentin perusteella, EU-oleskelulupa myönnetään hakemuksesta uudelleen. Lupa myönnetään, jos hakija täyttää 39 §:ssä säädetyn toimeentuloedellytyksen eikä luvan myöntämiselle ole 36 §:ssä säädettyjä esteitä.

Hakemus oleskeluluvan saamiseksi uudelleen on käsiteltävä viivytyksettä.

67 §

Maahanmuuttovirasto oleskelulupaviranomaisena

Maahanmuuttovirasto toimii pitkään oleskelleiden kolmansien maiden kansalaisten asemasta annetun neuvoston direktiivin 2003/109/EY 25 artiklassa, *siten kuin se on muutettuna direktiivillä 2011/51/EU*, ja erityisosajadirektiivin 22 artiklassa tarkoitettuna tietojen vaihtoa harjoittavana yhteyspisteenä.

68 §

Paikallispoliisi oleskelulupaviranomaisena

Ulkomaalaisen asuinpaikan poliisilaitos myöntää:

1) oleskeluluvan Suomen kansalaisen Suomessa olevalle perheenjäsenelle sekä tämän alaikäiselle naimattomalle lapselle sekä Suomessa asuvan ja oleskelunsa rekisteröineen unionin kansalaisen Suomessa olevalle perheenjäsenelle ja tämän alaikäiselle naimattomalle lapselle;

2) uuden määräaikaisen oleskeluluvan;

3) pysyvän oleskeluluvan maassa oleskelevalle ulkomaalaiselle; ja

4) pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan.

79 §

*Rajoittamaton työnteko muun oleskeluluvan
kuin työntekijän oleskeluluvan nojalla*

Oikeus tehdä ansiotyötä on ulkomaalaisella, jolle on myönnetty pysyvä oleskelulupa, pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskelulupa tai jatkuva oleskelulupa muulla kuin työntöön tai ammatinharjoittamisen perusteella.

79 §

*Rajoittamaton työnteko muun oleskeluluvan
kuin työntekijän oleskeluluvan nojalla*

Oikeus tehdä ansiotyötä on ulkomaalaisella, jolle on myönnetty pysyvä oleskelulupa, pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa tai jatkuva oleskelulupa muulla kuin työntöön tai ammatinharjoittamisen perusteella.

149 §

Maasta karkottamisen perusteet

Maasta voidaan karkottaa oleskeluvalla oleskellut ulkomaalainen:

1) joka oleskelee Suomessa ilman vaadittavaa oleskelulupaa;

2) jonka on todettu syyllistyneen rikokseen, josta on säädetty enimmäisrangaistuksena vähintään yksi vuosi vankeutta, taikka jonka on todettu syyllistyneen toistuvasti rikoksiin;

3) joka on käyttäytymisellään osoittanut olevansa vaaraksi muiden turvallisuudelle; taikka

4) joka on ryhtynyt taikka jonka voidaan aikaisemmin toimintansa perusteella tai muutoin perustellusta syystä epäillä ryhtyvän Suomessa kansallista turvallisuutta vaarantavaan toimintaan.

Ulkomaalainen, jolle on Suomessa myönnetty pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskelulupa, voidaan karkottaa maasta vain, jos hän muodostaa yleiselle järjestykselle tai yleiselle turvallisuudelle välittömän ja riittävän vakavan uhan.

Maasta voidaan 1 momentin 2 kohdassa säädetyllä perusteella karkottaa myös ulkomaalainen, joka on jätetty syynäkemättömänä rangaistukseen tuomitsematta rikoslain 3 luvun 4 §:n nojalla.

Pakolaisen saa karkottaa 1 momentin 2—4 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa. Pakolaisesta ei saa karkottaa kotimaahansa tai pysyvään asuinmaahansa, johon nähden hän on edelleen kansainvälisen suojelun tarpeessa. Pakolaisen saa karkottaa vain valtioon, joka suos-

149 §

Maasta karkottamisen perusteet

Maasta voidaan karkottaa oleskeluvalla oleskellut ulkomaalainen:

1) joka oleskelee Suomessa ilman vaadittavaa oleskelulupaa;

2) jonka on todettu syyllistyneen rikokseen, josta on säädetty enimmäisrangaistuksena vähintään yksi vuosi vankeutta, taikka jonka on todettu syyllistyneen toistuvasti rikoksiin;

3) joka on käyttäytymisellään osoittanut olevansa vaaraksi muiden turvallisuudelle; taikka

4) joka on ryhtynyt taikka jonka voidaan aikaisemmin toimintansa perusteella tai muutoin perustellusta syystä epäillä ryhtyvän Suomessa kansallista turvallisuutta vaarantavaan toimintaan.

Maasta voidaan 1 momentin 2 kohdassa säädetyllä perusteella karkottaa myös ulkomaalainen, joka on jätetty syynäkemättömänä rangaistukseen tuomitsematta rikoslain 3 luvun 4 §:n nojalla.

Pakolaisen saa karkottaa 1 momentin 2—4 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa. Pakolaisesta ei saa karkottaa kotimaahansa tai pysyvään asuinmaahansa, johon nähden hän on edelleen kansainvälisen suojelun tarpeessa. Pakolaisen saa karkottaa vain valtioon, joka suosuu ottamaan hänet vastaan.

Ulkomaalainen, jolle on Suomessa myönnetty pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa, voidaan karkottaa maasta vain, jos hän muodostaa yleiselle järjestykselle tai yleiselle turvallisuudelle

tuu ottamaan hänet vastaan.

le välittömän ja riittävän vakavan uhan. Jos karkotettavalla on pakolaisasema tai toissijainen suojeluasema pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvassa olevan merkinnän ja merkin­näissä mainitulta jäsenvaltiolta pyydetyn vahvistuksen mukaisesti, hänet on karkotettava kyseiseen jäsenvaltioon. Pakolaisen saa kuitenkin karkottaa myös muuhun valtioon siten kuin 3 momentissa säädetään.

149 a §

Toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan saaneen Suomeen karkottamiseen liittyvään vahvistus­pyyntöön vastaaminen ja karkotettavan takaisinottaminen

Kun toinen Euroopan unionin jäsenvaltio päättää karkottaa henkilön, jolla on kyseisessä valtiossa pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa, ja pyytää Suomelta pakolaisaseman tai toissijaisen suojeluaseman voimassa olon vahvistamista, pyyntöön on vastattava viimeistään kuukauden kuluttua pyynnön vastaanottamisesta.

Kun toinen Euroopan unionin jäsenvaltio päättää karkottaa Suomeen henkilön, jolla on kyseisessä valtiossa pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa ja jolla on Suomessa pakolaisasema tai toissijainen suojeluasema, hänet ja hänen perheenjäsenensä on otettava välittömästi ja muodollisuuksitta takaisin.

2.

Laki**ulkomaalaislain muuttamisesta annetun lain 68 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulkomaalaislain muuttamisesta annetun lain (886/2011) 68 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

68 §

68 §

Paikallispoliisi oleskelulupaviranomaisena

Paikallispoliisi oleskelulupaviranomaisena

Ulkomaalaisen asuinpaikan poliisilaitos myöntää:

1) oleskeluluvan Suomen kansalaisen Suomessa olevalle perheenjäsenelle sekä tämän alaikäiselle naimattomalle lapselle sekä Suomessa asuvan ja oleskelunsa rekisteröineen unionin kansalaisen Suomessa olevalle perheenjäsenelle ja tämän alaikäiselle naimattomalle lapselle;

2) uuden määräaikaisen oleskeluluvan;

3) pysyvän oleskeluluvan maassa oleskelevalle ulkomaalaiselle; ja

4) pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskeluluvan.

Ulkomaalaisen asuinpaikan poliisilaitos myöntää:

1) oleskeluluvan Suomen kansalaisen Suomessa olevalle perheenjäsenelle sekä tämän alaikäiselle naimattomalle lapselle sekä Suomessa asuvan ja oleskelunsa rekisteröineen unionin kansalaisen Suomessa olevalle perheenjäsenelle ja tämän alaikäiselle naimattomalle lapselle;

2) uuden määräaikaisen oleskeluluvan;

3) pysyvän oleskeluluvan maassa oleskelevalle ulkomaalaiselle; ja

4) pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan.

3.

Laki**opintotukilain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan opintotukilain (65/1994) 1 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 359/2007,
 seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Soveltamisala

Soveltamisala

Ulkomaalaiselle, joka asuu Suomessa vakinaisesti ja jonka maassa oleskelun peruste on muu kuin opiskelu, voidaan myöntää opintotukea, jos:

1) hänelle on myönnetty ulkomaalaislaissa tarkoitettu jatkuva (A) tai pysyvä (P) oleskelulupa taikka pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskelulupa (P-EY);

2) hän on ulkomaalaislaissa tarkoitettu Euroopan unionin kansalainen tai tähän rinnastettava taikka hänen perheenjäsenensä, jonka oleskeluoikeus on ulkomaalaislain 10 luvussa säädetyllä tavalla rekisteröity tai jolle on myönnetty oleskelukortti; taikka

3) hän on Pohjoismaan kansalainen, joka on rekisteröinyt oleskelunsa ulkomaalaislain 157 §:ssä säädetyllä tavalla siten kuin pohjoismaiden välillä väestön rekisteröinnistä on sovittu.

Ulkomaalaiselle, joka asuu Suomessa vakinaisesti ja jonka maassa oleskelun peruste on muu kuin opiskelu, voidaan myöntää opintotukea, jos:

1) hänelle on myönnetty ulkomaalaislaissa tarkoitettu jatkuva (A) tai pysyvä (P) oleskelulupa taikka pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa (P-EU);

2) hän on ulkomaalaislaissa tarkoitettu Euroopan unionin kansalainen tai tähän rinnastettava taikka hänen perheenjäsenensä, jonka oleskeluoikeus on ulkomaalaislain 10 luvussa säädetyllä tavalla rekisteröity tai jolle on myönnetty oleskelukortti; taikka

3) hän on Pohjoismaan kansalainen, joka on rekisteröinyt oleskelunsa ulkomaalaislain 157 §:ssä säädetyllä tavalla siten kuin pohjoismaiden välillä väestön rekisteröinnistä on sovittu.